

3r. 1887, I, 9
heword telu i Lth n. 212 by 1887

DE NIEUWE GRONDWET,

VOOR HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

ZOOALS ZIJ DOOR DE 2DE KAMER IS VASTGESTELD.

VERGELEKEN MET DE BESTAANDE.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

AANGEBODEN AAN DE INTEEKENAREN

VAN HET

GEMEENTEBLAD
WEEKBLAD VOOR BURGERLIJKE ADMINISTRATIE.

AANGEBODEN AAN DE INTEEKENAREN
VAN HET
GEMEENTEBLAD
WEEKBLAD VOOR BURGERLIJKE ADMINISTRATIE.

DE NIEUWE GRONDWET,

VOOR HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

ZOOALS ZIJ DOOR DE 2DE KAMER IS VASTGESTELD,

VERGELEKEN MET DE BESTAANDE.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

BESTAANDE GRONDWET.

VOORGESTELDE NIEUWE GRONDW.

*(zoals die thans na de wijzigingen,
door de Tweede Kamer bij de
Eerste Kamer is ingediend.)*

EERSTE HOOFDSTUK.

Van het Rijk en zijn Inwoners.

ART. 1. Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat in Europa uit de tegenwoordige provinciën: Noord-brabant, Gelderland, Zuidholland, Noordholland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen, Drenthe en het Hertogdom Limburg, behoudens de betrekkingen van het Hertogdom Limburg, met uitzondering der vestingen Maastricht en Venlo en van hare kringen, tot het Duitsche Verbond.

ART. 1. Het Koninkrijk der Nederlanden omvat het grondgebied in Europa, benevens de koloniën en bezittingen in andere werelddeelen.

2. De wet kan provinciën en gemeenten vereenigen en splitsen.

De grenzen van den Staat, van de provinciën en gemeenten kunnen door de wet worden veranderd.

3. Allen die zich op het grondgebied van het Rijk bevinden, hetzij ingezetenen of vreemdelingen, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.

De wet regelt de toelating en de uitzetting van vreemdelingen, en de algemeene voorwaarden, op welke ten aanzien van hunne uitlevering verdragen met vreemde mogendheden kunnen worden gesloten.

2. (*Nieuw*). De Grondwet is alleen voor het Rijk in Europa verbindende, voor zoover niet het tegendeel daaruit blijkt.

Waar in de volgende artikelen het Rijk wordt genoemd, wordt alleen het Rijk in Europa bedoeld.

3. De wet kan provinciën en gemeenten vereenigen en splitsen en nieuwe vormen.

De grenzen van het Rijk, van de provinciën en van de gemeenten kunnen door de wet worden veranderd.

4. Allen die zich op het grondgebied van het Rijk bevinden hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.

De wet regelt de toelating en de uitzetting van vreemdelingen, en de algemeene voorwaarden, op welke ten aanzien van hunne uitlevering verdragen met vreemde mogendheden kunnen worden gesloten.

*het 13 Aug 1848. Zij heet nu wet. nr.
uitleveringswet 16 Jun 1848 - 1848 16*

4. De uitoefening der burgerlijke regten wordt door de wet bepaald.

5. Om eenig burgerschapsregt te hebben moet men Nederlander zijn.

6. Ieder Nederlander is tot elke landsbediening benoembaar.

Geen vreemdeling is hiertoe benoembaar, dan volgens de bepalingen der wet.

7. De wet verklaart wie Nederlanders zijn.

Een vreemdeling wordt niet dan door eene wet genaturaliseerd.

Wet 12 Juli 1848 H.R. 125

8. Niemand heeft voorafgaand verlof noodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.

9. Ieder ingezetene heeft het regt om verzoeken aan de bevoegde magt schriftelijk in te dienen, mits die persoonlijk en niet uit naam van meer worden onderteekend, welk laatste alleen kan geschieden door of van wege lichamen, wettelijk zamengesteld of als zoodanig erkend, en in dat geval niet anders dan over onderwerpen tot hunne bepaalde werkzaamheden behoorende.

10. Het regt der ingezetenen tot vereniging en vergadering wordt erkend.

De wet regelt en beperkt de uitoefening van dat regt in het belang der openbare orde.

Vervalt.

Vervalt.

5. Onveranderd.

Wet 4 Juni 1848 H.R. 46 en 12 Juli 1848 H.R. 87, met Verordening der Koning, met 12 Juli 1848 H.R. 125

6. De wet verklaart wie Nederlanders en wie ingezetenen zijn.

Een vreemdeling wordt niet dan door eene wet genaturaliseerd.

De wet regelt de gevolgen der naturalisatie ten aanzien van de echtgenoot en minderjarige kinderen van den genaturaliseerde.

7. Onveranderd.

8. Ieder heeft het regt om verzoeken, mits schriftelijk, aan de bevoegde magt in te dienen.

Elk verzoek moet door den verzoeker onderteekend zijn. Onderteekening uit naam van anderen kan alleen geschieden krachtens schriftelijke bij het verzoek overgelegde volmagt.

Wettig bestaande lichamen kunnen aan de bevoegde magt verzoekschriften indienen, doch alleen over onderwerpen tot hunnen bepaalden werkkring behoorende.

9. Onveranderd.

Wet 12 Juli 1848 H.R. 125

TWEDE HOOFDSTUK.

Van den Koning.

EERSTE AFDEELING.

Van de Troonopvolging.

11. De Kroon der Nederlanden is en blijft opgedragen aan Zijne Majesteit Willem Frederik, Prins van Oranje-Nassau, om door Hem en Zijne wettige nakomelingen te worden bezeten erfelijk, overeenkomstig de navolgende bepalingen.

12. De wettige nakomelingen van den regerenden Koning zijn de kinderen

10. Onveranderd.

11. De Kroon gaat bij erfopvolging over op Zijne zonen en verdere manne-

reeds geboren, of die nog mogten geboren worden, uit zijn tegenwoordig huwelijk met Hare Majesteit *Frederika Louisa Wilhelmina*, Prinses van Pruisen; en voorts in het algemeen alle afstammelingen, welke geboren zullen worden uit een huwelijk door den Koning, met gemeen overleg der Staten-Generaal aangegaan, of toegestemd.

13. De Kroon gaat over door regt van eerstgeboorte, des dat de oudste zoon van den Koning, of wel het mannelijk oir van den oudsten zoon bij representatie, opvolgt.

14. Bij ontstentenis van mannelijk oir uit den oudsten zoon gesproten, gaat de Kroon over op diens broeders of hun mannelijk oir, insgelijks door regt van eerstgeboorte en representatie.

15. Bij geheele ontstentenis van mannelijk oir uit het Huis van Oranje-Nassau, gaat de Kroon over op de dochters van den Koning door recht van eerstgeboorte.

16. Ook dochters van den Koning ontbrekende, brengt de oudste dochter van de oudste nedergaande mannelijke lijn uit den laatsten Koning, de Koninklijke waardigheid in haar Huis over, en wordt bij voor-overlijden door hare afstammelingen gerepresenteerd.

17. Zoo er geene mannelijke nedergaande lijn uit den laatsten Koning bestaat, erft de oudste nedergaande vrouwelijke lijn, des dat de mannelijke tak vóór de vrouwelijke tak, en de oudste vóór de jongere en in iederen tak mannen vóór vrouwen en ouder vóór jongeren voorrang hebben.

18. Wanneer de Koning zonder nakomelingschap sterft, en er geen mannelijk oir uit het Huis van Oranje-Nassau overig is, volgt hem zijne naaste bloedverwante, mits van den Koninklijken Huize zijnde, op, en wordt mede bij voor-overlijden, door hare afstammelingen gerepresenteerd.

lijke uit mannen gekomen nakomelingen bij regt van eerstgeboorte, met dien verstande dat bij vooroverlijden van een regtgebende diens zonen of verdere mannelijke uit mannen gekomen nakomelingen op gelijke wijze in zijne plaats treden en de Kroon nooit in eene jongere lijn of een jongeren tak overgaat, zoolang er in de oudere lijn of den ouderen tak zoodanige nakomeling wordt gevonden.

Vervalt.

Vervalt.

12. Bij ontstentenis van opvolgers in het voorgaande artikel aangewezen, gaat de Kroon over op de in-leven zijnde dochters van den laatstoverleden Koning, bij recht van eerstgeboorte.

13. Bij ontstentenis ook van de dochters, in het voorgaand artikel bedoeld, gaat de Kroon over op de dochters van de nedergaande mannelijke lijnen uit den laatstoverleden Koning en, bij gebreke ook van deze en van hare nakomelingen, gaat de Kroon over in de nedergaande vrouwelijke lijnen.

In deze gevallen heeft steeds de oudere lijn vóór de jongere, de mannelijke tak voor den vrouwelijken, de oudere vóór den jongeren en hebben in iederen tak mannen vóór vrouwen en ouderen vóór jongeren den voorrang.

Vervalt.

14. Bij ontstentenis van een opvolger, krachtens een der drie voorgaande artikelen tot de Kroon gerechtigd, gaat deze over op de Prinses, door geboorte tot het Huis van Oranje-Nassau behorende, die den laatstoverleden Koning, in de lijn der afstamming van wijlen Koning *Willem Frederik*, Prins van Oranje-

19. Wanneer eene vrouw de Kroon in een ander Huis heeft overgebracht, treedt dit Huis in alle de regten van het oorspronkelijk Stamhuis, en de vorige artikelen zijn op hetzelfde toepas- selijk, met dat gevolg, dat haar manne- lijk oir vóór alle vrouwen of vrouwelijke afstammelingen erft, en geene andere lijn geroepen wordt, zoolang iemand van hare nakomelingen in leven is.

20. Eene Prinses, buiten toestemming der Staten-Generaal, een huwelijk heb- bende aangegaan, heeft geen regt tot de Kroon.

Eene Koningin, buiten die toestem- ming een huwelijk aangaande, doet af- stand van de Kroon.

21. Bij ontstentenis van nakomeling- schap uit den tegenwoordigen Koning *Willem Frederik van Oranje-Nassau*, gaat de Kroon over op deszelfs zuster, *Prinses Frederika Louisa Wilhelmina van Oranje*, douairière van wijlen *Carel George August*, Erfprins van Bruns- wijk-Lunenbourg, of hare wettige nako- melingen, uit zoodanig nader huwelijk, als door dezelve, overeenkomstig art. 12, mocht worden aangegaan.

22. Indien ook de wettige nakome- lingschap van deze Vorstin ontbreekt, gaat het erfregt over op het wettig mannelijk oir van *Prinses Carolina van Oranje*, zuster van wijlen *Prins Willem den Vijfden*, en gemalin van wijlen den *Prins van Nassau-Weilburg*, ins- gelijks door regt van eerstgeboorte en representatie.

Nassau, het naast bestaat.

Bij gelijken graad van verwantschap, heeft de eerstgeborene den voorrang.

Is de bedoelde bloedverwante des Ko- nings vóór hem overleden, dan treden hare nakomelingen in hare plaats, des dat de mannelijke lijn vóór de vrouwe- lijke en de oudere vóór de jongere en in iedere lijn den mannelijke tak vóór den vrouwelijken, de oudere vóór de jonge- ren en in iederen tak mannen vóór vrou- wen en ouderen vóór jongeren gaan.

Vervalt.

Vervalt.

Vervalt.

15. Bij ontstentenis van een opvolger, krachtens een der vier voorgaande ar- tikelen tot de Kroon gerechtigd, gaat deze over op de wettige mannelijke uit mannen gekomen nakomelingen van wijlen *Prinses Carolina van Oranje*, zuster van wijlen *Prins Willem den Vijfde* en gemalin van wijlen den *Prins van Nassau-Weilburg*, op gelijke wijze als in art. (11) ten opzichte van de na- komelingen van wijlen Koning *Willem Frederik*, *Prins van Oranje-Nassau*, is bepaald.

16. Afstand van de Kroon heeft ten opzichte van de opvolging hetzelfde ge- volg als overlijden.

23. Wanneer bijzondere omstandigheden eenige veranderingen in de erfopvolging van den troon noodzakelijk maken, is de Koning bevoegd, daaromtrent eene voordragt te doen, te behandelen op de wijze, ten aanzien van verandering in de Grondwet, in artt. 196, 197 en 199 voorgeschreven.

24. Hetzelfde vindt plaats, wanneer er geen bevoegd opvolger naar deze Grondwet bestaat.

Is de opvolger niet benoemd of ontbreekt hij bij overlijden des Konings, dan geschiedt de benoeming door de Staten-Generaal, daartoe in dubbelen getale bijeengeroepen, in vereenigde zitting.

25. In de gevallen in artt. 21, 22, 23 en 24 omschreven, wordt de troonopvolging geregeld naar de bepalingen van artt. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 en 19.

17. Het kind, waarvan eene vrouw zwanger is op het oogenblik van het overlijden des Konings, wordt ten opzichte van het regt op de Kroon als reeds geboren aangemerkt. Dood ter wereld komende wordt het geacht nooit te hebben bestaan.

18. Van de erfopvolging, zoowel voor zich zelve als voor hunne nakomelingen, zijn uitgesloten alle kinderen, geboren uit een huwelijk aangegaan door een Koning of eene Koningin buiten gemeen overleg met de Staten-Generaal, of door een Prins of Prinses van het regerend Stamhuis buiten de bij de wet verleende toestemming.

Zoodanig huwelijk aangaande, doet eene Koningin afstand van, en verliest eene Prinses haar regt op de Kroon.

Wanneer de Kroon, hetzij door erfopvolging, hetzij ingevolge artt. 15, 20 of 21 in een ander Stamhuis is overgegaan, gelden deze bepalingen alleen voor de huwelijken, na het tijdstip van dien overgang gesloten.

19. Wanneer bijzondere omstandigheden eenige verandering in of eenige voorziening omtrent de orde van erfopvolging raadzaam maken, is de Koning bevoegd daaromtrent een voorstel te doen.

De Staten-Generaal, daartoe in dubbelen getale bijeengeroepen, beraadslagen en besluiten daarover in vereenigde vergadering.

20. Wanneer geen bevoegde opvolger naar de Grondwet bestaat, wordt deze benoemd bij eene wet, waarvan het ontwerp door den Koning wordt voorgedragen.

De Staten-Generaal, daartoe in dubbelen getale bijeengeroepen, beraadslagen en besluiten daarover in vereenigde vergadering.

21. Wanneer bij overlijden des Konings geen bevoegd opvolger naar de Grondwet bestaat, geschiedt de benoeming regtstreeks door de Staten-Generaal in vereenigde vergadering. Zij worden daartoe in dubbelen getale binnen eene maand na het overlijden bijeengeroepen.

22. Al de bepalingen omtrent de erfopvolging worden op de nakomelingen van den eersten Koning, op wien krachtens een der twee voorgaande ar-

tikelen de Kroon overgaat, toepasselijk, in dier voege dat het nieuwe stamhuis ten opzichte van die opvolging van hem zijnen oorsprong neemt op gelijke wijze en met dezelfde gevolgen als het huis van Oranje-Nassau dit volgens art. 40 doet uit wijlen Koning Willem Frederik, Prins van Oranje-Nassau.

Ditzelfde geldt in het geval van art. (15) ten opzichte van de aldaar bedoelde nakomelingen van wijlen Prinses Carolina van Oranje.

Het geldt evenzeer ten aanzien van de nakomelingen der vrouw, die bij erfopvolging tot de Kroon is geroepen, met dien verstande, dat de Kroon eerst bij geheele ontstentenis van die nakomelingen in de volgende lijn van het stamhuis, waartoe die vrouw door geboorte behoorde, overgaat.

23. Onveranderd.

26. De Koning kan geene vreemde Kroon dragen, met uitzondering van die van Luxemburg.

In geen geval kan de zetel der regeering buiten het Rijk worden verplaatst.

T W E E D E A F D E E L I N G.

Van het inkomen der Kroon.

27. Behalve het inkomen uit de domeinen, door de wet van den 26en Augustus 1822 afgestaan en in 1848 door den Koning tot kroondomeinen aan den Staat teruggegeven, geniet Koning Willem II een jaarlijksch inkomen van één miljoen gulden uit 's Lands kas.

Bij elke nieuwe troonsbeklimming wordt het inkomen der Kroon door de wet geregeld.

28. Den Koning worden tot deszelfs gebruik, zomer- en winterverblijven in geredheid gebragt, voor welker onderhoud echter niet meer dan f 50.000 jaarlijks, ten laste van den lande, kunnen worden gebragt.

29. De Koning en de Prins van Oranje zijn vrij van alle personele lasten.

30. De Koning rijdt zijn Huis naar eigen goedvinden in.

31. Het jaarlijksch inkomen eener Koningin-weduwe, gedurende haar we-

24. Behalve het inkomen uit de Domeinen door de wet van 26 Augustus 1822/ afgestaan en in 1848 door wijlen Koning Willem II tot kroondomein aan den Staat teruggegeven, geniet de Koning een jaarlijksch inkomen uit 's Lands kas, waarvan het bedrag bij elke troonsbeklimming door de wet wordt vastgesteld.

25. Onveranderd. *Wet 11 Mei 1843 Art 42 Journal Nederl. v. Kon. Wet 43 betref kroondomein*

26. De Koning en de Prins van Oranje zijn vrij van alle personele lasten. Geen vrijdom van eenige andere belasting wordt door hen genoten.

27. Onveranderd.

28. Onveranderd.

De koning en de prins van Oranje zijn vrij van alle personele lasten. Geen vrijdom van eenige andere belasting wordt door hen genoten.

duwlijken staat, uit 's Lands kas is f 150.000.

32. De oudste van des Konings zonen, of verdere mannelijke nakomelingen, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, is des Konings eerste onderdaan, en voert den titel van *Prins van Orange*.

33. De Prins van Oranje geniet als zoodanig uit 's Lands kas een jaarlijksch inkomen van f 100.000, te rekenen van den tijd dat hij den ouderdom van achttien jaren zal hebben vervuld; dit inkomen wordt gebracht op f 200.000, na het voltrekken van een huwelijk, overeenkomstig art. 12 der Grondwet.

29. *Onveranderd.*

30. De Prins van Oranje geniet als zoodanig uit 's Lands kas een jaarlijksch inkomen van f 100.000, te rekenen van den tijd, dat hij den ouderdom van achttien jaren zal hebben vervuld; dit inkomen wordt gebracht op f 200.000, na het voltrekken van een huwelijk, waartoe bij de wet toestemming is verleend.

DERDE AFDEELING.

Van de Voogdij des Konings.

34. De Koning is meerderjarig als zijn achttiende jaar vervuld is.

35. Zoolang de Koning minderjarig is, staat hij onder de voogdij van eenige leden van het Koninklijk Huis en eenige aanzienlijke Nederlanders.

Handwritten note: Voogdij 14 Feb 1880 StC 1880
Kb. 1880 88. 117

36. De voogdij wordt geregeld en de voogden worden benoemd door eene wet.

Over het ontwerp dier wet nemen de Staten-Generaal hun besluit in eene vereenigde zitting der beide Kamers.

37. Deze wet wordt nog bij het leven van den Koning, voor het geval der minderjarigheid zijns opvolgers, gemaakt. Mogt dit niet zijn geschied, zoo worden, is het doenlijk, eenige der naaste bloedverwanten van den minderjarigen Koning over de regeling der voogdij gehoord.

38. Alvorens de voogdij te aanvaarden, legt elk der voogden, in eene vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal, in handen van den Voorzitter, den volgende eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan den
»Koning; ik zweer (beloof) al de
»pligten, welke de voogdij mij op-

31. De Koning is meerderjarig als zijn achttiende jaar vervuld is

Hetzelfde geldt van den Prins van Oranje, ingeval deze Regent wordt.

32. De voogdij van den minderjarigen Koning wordt geregeld en de voogd of voogden worden benoemd bij eene wet.

Over het ontwerp dier wet beraadslagen en besluiten de Staten-Generaal in vereenigde vergadering.

Vervalt.

33. *Onveranderd.*

34. Alvorens de voogdij te aanvaarden, legt elke voogd, in eene vereenigde vergadering van de Staten-Generaal, in handen van den Voorzitter, den volgende eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan den
»Koning; ik zweer (beloof) al de
»pligten, welke de voogdij mij op-
»legt, heilig te vervullen, en er mij

»legt, heilig te vervullen, en er mij
»bijzonder op te zullen toelleggen,
»om den Koning gehechtheid aan
»de Grondwet en liefde voor zijn
»volk in te boezemen.

»Zoo waarlijk helpe mij God al-
»magtig!" («Dat belooft ik!»)

39. Ingeval de Koning buiten staat
geraakt de regering waar te nemen,
wordt in het noodige toezigt over zijn
persoon voorzien naar de voorschriften,
omtrent de voogdij van een minderjari-
gen Koning in art. 36 en volgende be-
paald.

»bijzonder op te zullen toelleggen,
»om den Koning gehechtheid aan
»de Grondwet en liefde voor zijn
»volk in te boezemen.

»Zoo waarlijk helpe mij God al-
»magtig!" («Dat belooft ik!»)

35. Ingeval de Koning buiten staat
geraakt de regering waar te nemen,
wordt in het noodige toezigt over zijn
persoon voorzien naar de voorschriften,
omtrent de voogdij van een minderjari-
gen Koning in art. 32 bepaald.

De wet bepaalt den eed of de belofte
door de hiertoe benoemde voogd of
voogden af te leggen.

VIERDE AFDEELING.

Van het Regentschap.

40. Gedurende de minderjarigheid van
den Koning wordt het koninklijk gezag
waargenomen door eenen Regent.

41. De Regent wordt benoemd door
eene wet, die tevens de opvolging in
het regentschap, tot 's Konings meerder-
jarigheid toe, kan regelen. Over het
ontwerp dier wet nemen de Staten-Ge-
neraal hun besluit in eene vereenigde
zitting der beide Kamers.

De wet wordt nog bij het leven van
den Koning, voor het geval der minder-
jarigheid zijns opvolgers, gemaakt.

42. Het Koninklijk gezag wordt mede
aan eenen Regent opgedragen, ingeval
de Koning buiten staat geraakt de re-
gering waar te nemen.

Wanneer dit aan den Raad van State,
vereenigd met de hoofden der ministe-
riële departementen, na een naauwkeurig
onderzoek, is gebleken, roept deze ver-
gadering onverwijld de Staten-Generaal
in dubbel en getale bijeen, om hun van
het voorhanden geval verslag te doen.

43. De Staten-Generaal onderzoeken
het verslag, en, zoo zij in een besluit,
in vereenigde zitting der beide Kamers
in dubbel en getale genomen, er de juist-
heid van erkend hebben, wordt in den

36. Onveranderd.

37. De Regent wordt benoemd bij
eene wet, die tevens de opvolging in
het regentschap, tot 's Konings meerder-
jarigheid toe, kan regelen. Over het
ontwerp dier wet beraadslagen en be-
sluiten de Staten-Generaal in vereenigde
vergadering.

De wet wordt nog bij het leven van
den Koning, voor het geval der minder-
jarigheid zijns opvolgers, gemaakt.

38. Het Koninklijk gezag wordt mede
aan eenen Regent opgedragen, ingeval
de Koning buiten staat geraakt de re-
gering waar te nemen.

Wanneer de hoofden der ministeriële
departementen, in rade vereenigd, oor-
deelen dat dit geval aanwezig is, geven
zij van hunne bevinding kennis aan den
Raad van State, met uitnoodiging om
binnen een bepaalden termijn advies
uit te brengen.

39. Blijven zij na afloop van den ge-
stelden termijn bij hun oordeel, dan
roepen zij de Staten-Generaal in vere-
eenigde vergadering bijeen, om hun,
onder overlegging van het advies van
den Raad van State, zoo dit is ingeko-
men, van het voorhanden geval verslag
te doen.

40. Zijn de Staten-Generaal in vere-
eenigde vergadering van oordeel, dat
het in art. 38, 1ste lid, omschreven
geval aanwezig is, dan verklaren zij dit
bij een besluit, dat op last van den in

vorm eener plegtig af te kondigen wet verklaard, dat het geval, in het vorig artikel bedoeld, aanwezig is.

44. Wanneer de Prins van Oranje zijn achttiende jaar niet heeft vervuld, wordt in het regentschap, gelijk in artt. 40 en 41 is bepaald, voorzien voor zoolang de Koning tot het waarnemen der regering buiten staat blijft, en de Prins van Oranje zijn achttiende jaar niet heeft vervuld.

45. De Regent legt, in eene vereenigde zitting van de beide kamers der Staten-Generaal, in handen van den voorzitter den volgende eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan den
»Koning; ik zweer (beloof), dat ik
»in de waarneming van het konink-
»lijk gezag, zoolang de Koning min-
»derjarig is (zoolang de Koning
»buiten staat blijft de Regering waar
»te nemen), de Grondwet van het
»Rijk steeds zal onderhouden en
»handhaven.

»Ik zweer (beloof), dat ik de on-
»afhankelijkheid en het grondge-
»bied des Rijks met al mijn vermo-
»gen zal verdedigen en bewaren;
»dat ik de algemeene en bijzondere
»vrijheid, en de regten van alle des
»Konings onderdanen, en van elk
»hunner zal beschermen, en tot in-
»standhouding en bevordering van
»de algemeene en bijzondere wel-
»vaart alle middelen aanwenden,
»welke de wetten ter mijner be-
»schikking stellen, gelijk een goed
»en getrouw Regent schuldig is te
»doen.

»Zoo waarlijk helpe mij God al-
»magtig!" (»Dat belooft ik!")

46. Wanneer de Prins van Oranje zijn

art. 108, 2e lid, aangewezen voorzitter wordt afgekondigd en dat op den dag der afkondiging in werking treedt.

Bij ontstentenis van dezen voorzitter wordt door de vergadering een voorzitter benoemd.

41. In het geval van art. 40 is de Prins van Oranje, wanneer hij zijn achttiende jaar vervuld heeft, van regtswege Regent.

42. Ontbreekt een Prins van Oranje of heeft de Prins van Oranje zijn achttiende jaar niet vervuld, dan wordt in het regentschap voorzien op de wijze in art. 37 bepaald; in het laatste geval tot aan het tijdstip waarop hij zijn achttiende jaar vervuld heeft.

Vervalt.

43. Bij het aanvaarden van het regentschap legt de Regent in eene vereenigde vergadering van de Staten-Generaal in handen van den Voorzitter den volgende eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan den
»Koning; ik zweer (beloof), dat ik
»in de waarneming van het Konink-
»lijk gezag, zoolang de Koning min-
»derjarig is (zoolang de Koning
»buiten staat blijft de Regering waar
»te nemen), de Grondwet steeds zal
»onderhouden en handhaven.

»Ik zweer (beloof), dat ik de on-
»afhankelijkheid en het grondgebied
»des Rijks met al mijn vermogen
»zal verdedigen en bewaren; dat
»ik de algemeene en bijzondere vrij-
»heid, en de regten van alle des
»Konings onderdanen en van elk
»hunner zal beschermen en tot in-
»standhouding en bevordering van
»de algemeene en bijzondere wel-
»vaart alle middelen aanwenden,
»welke de wetten te mijner beschik-
»king stellen, gelijk een goed en
»getrouw Regent schuldig is te
»doen.

»Zoo waarlijk helpe mij God al-
»magtig!" (»Dat belooft ik!")

Vervalt. *in kunst nr 41*

706 108

achttiende jaar vervuld heeft, is hij, in het geval van art. 42, van regtswege Regent.

44. Wanneer een Regent buiten staat geraakt het regentschap waar te nemen, zijn de artt. 38, 2de lid, 39 en 40 toepasselijk.

Is de opvolging in het regentschap niet geregeld, dan wordt art. 37, 1ste lid, toegepast.

45. Het Koninklijk gezag wordt waargenomen door den Raad van State:

1° bij het overlijden des Konings, zoolang niet in de troonopvolging volgens art. 21 is voorzien, voor den minderjarigen Troonopvolger geen Regent is benoemd, of de Troonopvolger of Regent afwezig is;

2° in de gevallen van artt. 40 en 44, zoolang de Regent ontbreekt of afwezig is; en bij overlijden van den Regent, zoolang zijn opvolger niet benoemd is en het regentschap aanvaard heeft;

3° ingeval de troonopvolging onzeker is en de Regent ontbreekt of afwezig is.

Deze waarneming houdt van regtswege op, zoodra de bevoegde Troonopvolger of Regent zijne waardigheid heeft aanvaard.

Wanneer in het regentschap moet worden voorzien, dient de Raad van State het daartoe strekkend ontwerp van wet in:

in de gevallen, onder 1° en 2° vermeld, binnen den tijd van eene maand na de aanvaarding der waarneming van het Koninklijk gezag;

in het geval, onder 3° vermeld, binnen den tijd van eene maand nadat de troonopvolging heeft opgehouden onzeker te zijn.

Vervalt.

47. Tot dat in het geval, in art. 42 aangewezen, de Prins van Oranje of de benoemde Regent het regentschap heeft aanvaard, wordt het koninklijk gezag waargenomen door de vergadering, zamengesteld als in art. 42 is voorgeschreven.

Hetzelfde vindt plaats, zoo, bij overlijden des Konings, een Regent voor den minderjarigen opvolger of ook de bevoegde opvolger ontbreekt, tot dat de benoemde Regent of opvolger de regering heeft aanvaard.

De leden van deze vergadering leggen in handen van den door hen gekozen

voorzitter, en deze in eene vereenigde zitting van beide Kamers der Staten-Generaal, den volgenden eed of belofte af:

- »Ik zweer (beloof) dat ik, als lid
»(voorzitter) van dezen regerings-
»raad, in de waarneming van het
»koninklijk gezag de Grondwet zal
»helpen onderhouden en handhaven.
»Zoo waarlijk helpe mij God al-
»magtig!" («Dat belof ik!")

48. Eene wet bepaalt, bij de benoeming van den Regent of bij de aanvaarding van het regentschap door den Prins van Oranje, de som, die op het jaarlijksch inkomen van de Kroon zal worden genomen voor de kosten van het regentschap.

Deze bepaling kan gedurende het regentschap niet worden veranderd.

49. De Koning, op wien art. 43 is toegepast, herneemt zoodra mogelijk de waarneming der regering, krachtens eene wet, waarin die, welke in het genoemde artikel is bedoeld, wordt afgeschaft.

Tot aan deze afschaffing zijn de hoofden der ministeriele departementen, gelijk de voogden, persoonlijk gehouden, aan de Kamers der Staten-Generaal, zoo dikwerf het wordt gevraagd, van des Konings toestand verslag te doen.

46. Onveranderd.

46. onv. wet 20 feb. 1814-15

47. Zoodra het in art. 38 omschreven geval heeft opgehouden te bestaan, wordt dit door de Staten-Generaal in vereenigde vergadering verklaard bij een besluit, dat op last van den Voorzitter, in art. 40 vermeld, wordt afgekondigd.

48. Dit besluit wordt genomen op voorstel van den Regent of van ten minste twintig leden der Staten-Generaal.

Deze leden dienen hun voorstel in bij den Voorzitter der Eerste Kamer, die de beide Kamers onmiddellijk in vereenigde vergadering bijeenroept.

Is de zitting der Kamers gesloten, dan zijn die leden bevoegd de oproeping zelven te doen.

49. De hoofden der ministeriele departementen en de voogd of voogden zijn persoonlijk gehouden aan de Kamers der Staten-Generaal, zoo dikwerf dit wordt gevraagd, omtrent den toestand van den Koning of van den Regent verslag te doen.

Art. 44, 3de lid, is ten deze ook op de voogden toepasselijk.

50. Onmiddellijk na afkondiging van het in art. 47 omschreven besluit, herneemt de Koning de waarneming der regering.

VIJFDE AFDEELING.

Van de inhuldiging des Konings.

50. De Koning, de regering aanvaard hebbende, wordt zoodra mogelijk plegtig beëdigd en ingehuldigd binnen de

51. De Koning, de regering aanvaard hebbende, wordt zoodra mogelijk plegtig beëdigd en ingehuldigd binnen de

stad Amsterdam, in eene openbare en vereenigde zitting der beide Kamers van de Staten-Generaal.

51. In deze vergadering wordt door den Koning de volgende eed of belofte op de Grondwet afgelegd :

»Ik zweer (beloof) aan het Nederlandsche volk dat ik de Grondwet van het Rijk steeds zal onderhouden en handhaven.

»Ik zweer (beloof), dat ik de onafhankelijkheid en het grondgebied des Rijks met al mijn vermogen zal verdedigen en bewaren ; dat ik de algemeene en bijzondere vrijheid en de regten van alle mijne onderdanen zal beschermen, en tot instandhouding en bevordering van de algemeene en bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden welke de wetten ter mijner beschikking stellen, zoo alseengoed Koning schuldig is te doen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig !" (»Dat belooft ik !")

52. Na het afleggen van dezen eed of belofte wordt de Koning in dezelfde vergadering gehuldigd door de Staten-Generaal, wier voorzitter de volgende plegtige verklaring uitspreekt, die vervolgens door hem en elk der leden, hoofd voor hoofd, beëdigd of bevestigd wordt :

»Wij ontvangen en huldigen, in naam van het Nederlandsche volk en krachtens de Grondwet, U als Koning ; wij zweren (beloven), dat wij uwe onschendbaarheid en de regten uwer kroon zullen handhaven ; wij zweren (beloven) alles te zullen doen wat goede en getrouwe Staten-Generaal schuldig zijn te doen.

»Zoo waarlijk helpe ons God almagtig !" (»Dat beloven wij !")

stad Amsterdam, in eene openbare en vereenigde vergadering der Staten-Generaal.

52. In deze vergadering wordt door den Koning de volgende eed of belofte op de Grondwet afgelegd :

»Ik zweer (beloof) aan het Nederlandsche volk, dat ik de Grondwet steeds zal onderhouden en handhaven.

»Ik zweer (beloof), dat ik de onafhankelijkheid en het grondgebied des Rijks met al mijn vermogen zal verdedigen en bewaren ; dat ik de algemeene en bijzondere vrijheid en de regten van al mijne onderdanen zal beschermen, en tot instandhouding en bevordering van de algemeene en bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden, welke de wetten te mijner beschikking stellen, zooals een goed Koning schuldig is te doen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig !" (»Dat belooft ik !")

53. Onveranderd.

ZESDE AFDEELING.

Van de magt des Konings.

53. De Koning is onschendbaar ; de ministers zijn verantwoordelijk.

54. De uitvoerende magt berust bij den Koning.

54. Onveranderd. *Wet 22 Apr 1849*

55. De uitvoerende magt berust bij den Koning.

56. Door den Koning worden algemeene maatregelen van bestuur vastgesteld.

over 28 feb 1891 M. 126 by Reg. beh.
K. 126 v. 1891

55. De Koning heeft het opperbeestuur der buitenlandsche betrekkingen.

56. De Koning verklaart oorlog. Hij geeft daarvan onmiddellijk kennis aan de beide Kamers der Staten-Generaal, met bijvoeging van zoodanige mededeelingen, als hij met het belang en de zekerheid van het Rijk bestaanbaar acht.

57. De Koning maakt en bekrachtigt vredes- en alle andere verdragen met vreemde mogendheden.

Hij deelt den inhoud der verdragen mede aan de beide Kamers der Staten-Generaal, zoodra hij oordeelt dat het belang en de zekerheid van het Rijk het toelaten.

Verdragen, welke, hetzij afstand of ruiling van eenig grondgebied des Rijks in Europa of in andere werelddeelen, hetzij eenige andere bepaling of verandering, wettelijke regten betreffende, inhouden, worden door den Koning niet bekrachtigd, dan nadat de Staten-Generaal die bepaling of verandering hebben goedgekeurd.

58. De Koning heeft het oppergezag over zee- en landmagt.

De militaire officieren worden door hem benoemd. Zij worden door hem bevorderd, ontslagen of op pensioen gesteld, volgens de regels door de wet te bepalen.

De pensioenen worden door de wet geregeld.

59. De Koning heeft het opperbeestuur der koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen.

De reglementen op het beleid der regering aldaar worden door de wet vastgesteld.

Het muntstelsel wordt door de wet geregeld.

Andere onderwerpen, deze koloniën en bezittingen betreffende, worden door de wet geregeld, zoodra de behoefte daaraan blijkt te bestaan.

60. De Koning doet jaarlijks aan de Staten-Generaal een omstandig verslag geven van het beheer der koloniën en bezittingen en van den staat waarin zij zich bevinden

De wet regelt de wijze van beheeren

Bepalingen, door straffen te handhaven, worden in die maatregelen niet gemaakt, dan krachtens de wet.

De wet regelt de op te leggen straffen.

57. Onveranderd.

58. De Koning verklaart oorlog. Hij geeft daarvan onmiddellijk kennis aan de beide Kamers der Staten-Generaal, met bijvoeging van zoodanige mededeelingen, als hij met het belang van den Staat bestaanbaar acht.

59. De Koning sluit en bekrachtigt alle verdragen met vreemde Mogendheden. Hij deelt den inhoud der verdragen mede aan de beide Kamers der Staten-Generaal, zoodra hij oordeelt dat het belang van den Staat dit toelaat.

Verdragen, die wijziging van het grondgebied van den Staat inhouden, die aan het Rijk geldelijke verplichtingen opleggen of die eenige andere bepaling, wettelijke regten betreffende, inhouden, worden door den Koning niet bekrachtigd dan na door den Staten-Generaal te zijn goedgekeurd.

Deze goedkeuring wordt niet vereischt, indien de Koning zich de bevoegdheid tot het sluiten van het verdrag bij de wet heeft voorbehouden.

60. Onveranderd.

61. Onveranderd.

62. Onveranderd.

Wel 27-1-1894 126 4 kleed 1 182
Surinaam 1891-1894 M. 41
Curacao 1891-1894 M. 41
Antilles, N. Ind. wel 1891 M. 126 145
" Surinaam 1891-1894 M. 41
" Curacao 1891-1894 M. 41
62. Onveranderd.
Wel 25-1-1894 M. 126 145
K. 126 1891 1894 M. 126 145

verantwoording der koloniale geldmiddelen.

61. De Koning heeft het opperbestuur van de algemeene geldmiddelen. Hij regelt de bezoldiging van alle collegiën en ambtenaren, die uit 's lands kas worden betaald.

De wet regelt de bezoldiging van de ambtenaren der regterlijke magt.

De Koning brengt de bezoldigingen op de begrooting der staatsbehoeften.

De pensioenen der ambtenaren worden door de wet geregeld.

62. De Koning heeft het regt van de munt. Hij vermag zijne beeldtenis op de muntspieën te doen stellen.

63. De Koning verleent adeldom.

Vreemde adeldom kan door geen Nederlander worden aangenomen.

64. Ridderorden worden door eene wet op het voorstel des Konings, ingesteld.

65. Vreemde orden, waaraan geene verplichtingen verbonden zijn, mogen worden aangenomen door den Koning, en, met zijne toestemming, door de Prinsen van zijn Huis.

In geen geval mogen de onderdanen des Konings vreemde ordeteekenen, titels, rang of waardigheid aannemen, zonder zijn bijzonder verlof.

66. De Koning heeft het regt van gratie van straffen, door regterlijke vonnissen opgelegd.

Wanneer het veroordeelingen betreft tot drie jaren gevangenis en daar beneden en tot geldboete, hetzij te zamen, hetzij afzonderlijk, oefent de Koning dat regt uit, na gehoord advies van den regter die het vonnis heeft gewezen, in de overige zaken, na gehoord advies van den Hoogen Raad.

Amnestie en abolitie worden niet dan door eene wet toegestaan.

67. Dispensatie wordt door den Koning slechts verleend van eene bepaalde wet, in de gevallen door de wet omschreven.

63. De Koning heeft het opperbestuur van de algemeene geldmiddelen. Hij regelt de bezoldiging van alle collegiën en ambtenaren, die uit 's Rijks kas worden betaald.

De wet regelt de bezoldiging van den Raad van State, van de Algemeene Rekenkamer en van de regterlijke magt.

De Koning brengt de bezoldigingen op de begrooting der Rijksuitgaven.

De pensioenen der ambtenaren worden door de wet geregeld.

64. Onveranderd.

65. Onveranderd.

66. Onveranderd.

67. Vreemde orden, waaraan geene verplichtingen verbonden zijn, mogen worden aangenomen door den Koning en, met Zijne toestemming door de Prinsen van Zijn Huis.

In geen geval mogen andere Nederlanders, of de vreemdelingen, die in Nederlandsche staatsdienst zijn, vreemde ordeteekenen, titels, rang of waardigheid aannemen, zonder bijzonder verlof van den Koning.

68. De Koning heeft het regt van gratie van straffen, door regterlijk vonnis opgelegd.

Hij oefent dat regt uit na het advies te hebben ingewonnen van den regter, daartoe bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen.

Amnestie of abolitie worden niet dan bij eene wet toegestaan.

69. Dispensatie van wetsbepalingen kan door den Koning slechts worden verleend met magtiging van de wet.

De wet, welke deze magtiging verleent, noemt de bepalingen, waarover de bevoegdheid tot dispensatie zich uitstrekt.

Dispensatie van bepalingen van algemeene maatregelen van bestuur is toegelaten voor zoover de Koning zich de

68. De Koning beslist alle geschillen van bestuur, welke tusschen twee of meer provinciën ontstaan, wanneer hij die niet in der minne kan doen bijleggen.

69. De Koning draagt aan de Staten-Generaal ontwerpen van wet voor, en doet zoodanige andere voorstellen, als hij noodig oordeelt.

Hij heeft het recht om de voorstellen, hem door de Staten-Generaal gedaan, al of niet goed te keuren.

bevoegdheid daartoe bij den maatregel uitdrukkelijk heeft voorbehouden.

70. De geschillen tusschen provinciën onderling; provinciën en gemeenten; gemeenten onderling; alsmede tusschen provinciën of gemeenten en waterschappen, veenschappen en veenpolders; niet behorende tot die, vermeld in art. 153 of tot die, waarvan de beslissing krachtens art. 154 is opgedragen aan den gewonen regter of aan een collegie met administratieve rechtspraak belast, worden door den Koning beslist.

71. De Koning draagt aan de Staten-Generaal ontwerpen van wet voor en doet hun zoodanige andere voorstellen, als hij noodig acht.

Hij heeft het regt de door de Staten-Generaal aangenomen wetsontwerpen al of niet goed te keuren.

72. De wijze van afkondiging der wetten en der algemeene maatregelen van bestuur en het tijdstip waarop zij aanvangen verbindende te zijn, worden door de wet geregeld. Het formulier van afkondiging der wetten is het volgende:

»Wij enz. Koning der Nederlanden, enz.
»Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

»Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat enz. (De beweegreden der wet).

»Zoo is het, dat Wij, den Raad van »State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk wij goedvinden en verstaan bij deze." enz.

(De inhoud der wet).

»Gegeven", enz.
Ingeval eene Koningin regeert of het Koninklijk gezag door een Regent of door den Raad van State wordt waargenomen, wordt de daardoor noodige wijziging in dit formulier gebragt.

73. De Koning heeft het regt, om de Kamers der Staten-Generaal, elk afzonderlijk of beide te zamen, te ontbinden.

Het besluit, waardoor die ontbinding wordt uitgesproken, houdt tevens den last in tot het verkiezen van nieuwe Kamers binnen veertig dagen, en tot het zamenkomen der nieuw verkozen Kamers binnen twee maanden.

De Raad van State, het Koninklijk

70. De Koning heeft het regt, om de Kamers der Staten-Generaal, elke afzonderlijk of beide te zamen, te ontbinden.

Het besluit, waardoor die ontbinding wordt uitgesproken, houdt tevens den last in tot het verkiezen van nieuwe Kamers binnen veertig dagen, en tot het zamenkomen der nieuw verkozen Kamers binnen twee maanden.

gezag waarnemende, oefent het regt van ontbinding niet uit.

EVENDE AFDEELING.

Van den Raad van State en de Ministeriële Departementen.

71. Er is een Raad van State, welks zamenstelling en bevoegdheid worden geregeld door de wet.

De Koning is Voorzitter van den Raad, en benoemt de leden.

De Prins van Oranje heeft echter, nadat zijn achttiende jaar is vervuld, zitting van regtswege en eene raadgevende stem.

72. De Koning brengt ter overweging bij den Raad van State alle voorstellen, door hem aan de Staten-Generaal te doen, of door deze aan hem gedaan, alsmede alle algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den Staat en van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen.

Aan het hoofd der uit te vaardigen wetten en bevelen wordt melding gemaakt, dat de Raad van State deswege gehoord is.

De Koning neemt wijders de gedachten van den Raad van State in over alle zaken van algemeen of bijzonder belang, waarin hij zulks noodig oordeelt.

De Koning alleen besluit, en geeft telkens van zijn genomen besluit kennis aan den Raad.

73. De Koning stelt ministeriële departementen in, benoemt er de hoofden van, en ontslaat die naar welgevalen.

De hoofden der ministeriële departementen zorgen voor de uitvoering der Grondwet en der andere wetten voor zooverre die van de Kroon afhangt.

Hunne verantwoordelijkheid wordt geregeld door de wet.

Alle Koninklijke besluiten en beschikkingen worden door een der hoofden van de ministeriële departementen mede ondertekend.

74. Er is een Raad van State, welks zamenstelling en bevoegdheid worden geregeld door de wet.

De Koning is voorzitter van den Raad, en benoemt de leden.

De Prins van Oranje heeft, nadat zijn achttiende jaar is vervuld, van regtswege zitting in den Raad.

75. De Koning brengt ter overweging bij den Raad van State alle voorstellen, door Hem aan de Staten-Generaal te doen of door deze aan Hem gedaan, alsmede alle algemeene maatregelen van bestuur van het Rijk en van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen.

Aan het hoofd der uit te vaardigen besluiten wordt melding gemaakt dat de Raad van State deswege gehoord is.

De Koning hoort wijders den Raad van State, over alle zaken, waarin Hij dat noodig oordeelt.

De Koning alleen besluit en geeft telkens van Zijn genomen besluit kennis aan den Raad van State.

76. De wet kan aan den Raad van State of aan eene afdeeling van dien Raad de uitspraak over geschillen opdragen.

77. Onveranderd.

Handwritten notes:
 Grondwet: Depart. K. B. v. 1844
 en wet 27 dec 1844 Stk. 275
 R. v. O. Raad Ministers 27 juli 1846 c.
 21. Maart 1844 - B. v. l. 1844
 v. B. v. l.

DERDE HOOFDSTUK

Van de Staten-Generaal.

EERSTE AFDEELING.

Van de Zamenstelling der Staten Generaal.

74. De Staten-Generaal vertegenwoordigen het geheele Nederlandsche volk.

75. De Staten-Generaal zijn verdeeld in eene Eerste en Tweede Kamer.

76. De leden der Tweede Kamer worden in de kiesdistricten, waarin het Rijk verdeeld wordt, gekozen door de meerderjarige ingezetenen, Nederlanders, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten, en betalende in de directe belastingen eene som, die, overeenkomstig met de plaatselijke gesteldheid, doch niet beneden het bedrag van f 20, noch boven dat van f 160, in de kieswet zal worden vereischt.

*Wel 7 Aug 18 1854
- 31 Dec 18 1855*

78. *Onveranderd.*

79. *Onveranderd.*

80. De leden der Tweede Kamer worden regtstreeks gekozen door de mannelijke ingezetenen, tevens Nederlanders, die de door de kieswet te bepalen kentekenen van geschiktheid en maatschappelijken welstand bezitten en den door die wet te bepalen leeftijd, welke niet beneden drie en twintig jaren mag zijn, hebben bereikt.

De wet bepaalt, in hoeverre de uitoefening van het kiesregt wordt geschorst voor de militairen beneden den rang van officier bij de zee- en landmagt voor den tijd, gedurende welchen zij zich onder de wapenen bevinden.

Van de uitoefening van het kiesregt zijn uitgesloten zij, wien dat regt bij regterlijke uitspraak is ontzegt; zij die in gevangenschap of hechtenis zijn; zij die bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren; zij die in het burgerlijk jaar, voorafgaande aan de vaststelling der kiezerslijsten, van eene instelling van weldadigheid of van een gemeentebestuur onderstand hebben genomen en, voor zoover de kieswet, hetzij zeker bedrag van den aanslag in eene of meer Rijks directe belastingen, hetzij het bezit van een of meer grondslagen van zoodanigen aanslag als vereischte van kiesbevoegdheid stelt, zij die hun aanslag in die belasting of belastingen niet hebben voldaan.

81. De Tweede Kamer bestaat uit honderd leden, die gekozen worden in kiesdistricten.

De verdeeling van het Rijk in kiesdistricten en alles wat verder het kiesregt en de wijze van verkiezing betreft wordt door de wet geregeld.

77. Het getal van de leden der Tweede Kamer wordt bepaald naar de bevolking, voor ieder 45000 éen.

De verdere regels ten aanzien van aanzien van het kiesregt stelt de kieswet.

78. De Eerste Kamer bestaat uit 39 leden.

Zij moeten behooren tot de hoogstaangeslagenen in de Rijks directe belastingen.

Het getal dezer hoogstaangeslagenen, waaruit zij worden gekozen, wordt in elke provincie zoo bepaald, dat op iedere drie duizend zielen één, die tevens de overige vereischen bezit om lid dezer Kamer zijn, verkiesbaar is.

Deze overige vereischen zijn dezelfde, welke voor de leden der Tweede Kamer worden gevorderd.

Zij worden verkozen door de Provinciale Staten in de volgende verhouding :

Noordbrabant	5
Gelderland	5
Zuidholland	7
Noordholland	6
Zeeland	2
Utrecht	2
Friesland	3
Overijssel	3
Groningen	2
Drenthe	1
Limburg	3

39

Ingeval van vereeniging of splitsing van provinciën, voorziet dezelfde wet, die dit beveelt, in de wijziging, welke daardoor in deze verhouding noodig zal worden bevonden.

82. De Eerste Kamer bestaat uit vijftig leden.

Zij worden verkozen door de Provinciale Staten in de volgende verhouding :

Noordbrabant	6
Gelderland	6
Zuidholland	10
Noordholland	9
Zeeland	2
Utrecht	2
Friesland	4
Overijssel	3
Groningen	3
Drenthe	2
Limburg	3

50

In geval van vereeniging, splitsing of grensverandering van provinciën of vorming van nieuwe, voorziet de wet in de wijziging, welke daardoor in deze verhouding noodig zal worden bevonden.

83. Wanneer de Staten-Generaal in dubbelen getale worden bijeengeroepen, wordt aan de gewone leden van elke Kamer een gelijk getal buitengewone leden toegevoegd, op dezelfde wijze als de gewone te verkiezen.

Het besluit der bijeenroeping wijst tevens den dag der verkiezing aan.

TWEEDE AFDEELING.

Van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

79. Om tot lid der Tweede Kamer verkiesbaar te zijn, wordt alleen vereischt dat men Nederlander, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten zij en den ouderdom van dertig jaren hebbe vervuld.

80. Die te gelijk of op meer dan ééne

84. Om lid der Tweede Kamer te kunnen zijn wordt alleen vereischt dat men mannelijke Nederlander zij, niet bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over zijne goederen hebbe verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet zij en den ouderdom van dertig jaren vervuld hebbe.

Vervalt.

plaats tot lid van de Eerste of van de Tweede of van beide Kamers is gekozen, verklaart welke dier benoemingen hij aanneemt.

81. De leden der Tweede Kamer hebben zitting gedurende vier jaren

De helft van hen valt om de twee jaren uit, volgens een daarvan te maken rooster. De uitvallende zijn dadelijk weder verkiesbaar.

82. De leden stemmen, elk volgens eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, die benoemen.

83. Bij het aanvaarden hunner betrekking leggen zij, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Grondwet.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig! (»Dat belooft ik!»)

Alvorens tot dien eed of belofte te worden toegelaten, leggen zij den volgenden eed (verklaring en belofte) van zuivering af:

»Ik zweer (verklaar), dat ik, om tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te worden benoemd, directelijk of indirectelijk, aan geene personen, hetzij in of buiten het bestuur, onder wat naam of voorwendsel ook, eenige giften of gaven belooft of gegeven heb, noch beloven of geven zal.

»Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken aannemen zal, directelijk of indirectelijk.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig! (»Dat verklaar en belooft ik!»)

Deze eeden (beloften en verklaring) worden afgelegd in handen van den Koning, of in de vergadering der Tweede Kamer, in handen van den voorzitter, daartoe door den Koning gemagtigd.

84. De voorzitter wordt door den Koning benoemd voor het tijdperk eener zitting, uit een door de Kamer aangeboden opgave van drie leden.

85. De leden genieten, tot vergoeding der reiskosten, eens, heen en terug, voor elke zitting, zoodanige som, als naar de afstanden door de wet zal worden ge-

85. De leden der Tweede Kamer worden gekozen voor vier jaren.

Zij treden tegelijk af en zijn dadelijk herkiesbaar.

86. De leden stemmen zonder last van of ruggespraak met hen, die benoemen.

87. Bij het aanvaarden hunner betrekking leggen zij den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Grondwet.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig! (»Dat belooft ik!»)

Alvorens tot dien eed of die belofte te worden toegelaten, leggen zij den volgenden eed (verklaring en belofte) van zuivering af:

»Ik zweer (verklaar), dat ik, om tot lid der Staten-Generaal te worden benoemd, directelijk of indirectelijk, aan geen persoon, onder wat naam of voorwendsel ook, eenige giften of gaven belooft of gegeven heb

»Ik zweer (beloof), dat ik om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken aannemen zal, directelijk of indirectelijk.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig! (»Dat verklaar en belooft ik!»)

Deze eeden (beloften en verklaring) worden afgelegd in handen van den Koning of in de vergadering der Tweede Kamer in handen van den voorzitter, daartoe door den Koning gemagtigd.

88. *Onveranderd.*

89. De leden genieten, tot vergoeding der reiskosten, eens, heen en terug, voor elke zitting, zoodanige som, als naar de afstanden door de wet zal wor-

regeld.

Als verdere schadeloosstelling wordt hun toegelegd eene som van f 2000 's jaars.

De schadeloosstelling wordt, voor den tijd der zitting, niet genoten door hen, die gedurende de geheele zitting afwezig bleven.

Art 4 der 1889 StK 46

den geregeld.

Als verdere schadeloosstelling wordt hun toegelegd eene som van f 2000 's jaars.

Deze schadeloosstelling wordt niet genoten door leden, die het ambt van Minister bekleeden, noch ook, voor den tijd der zitting, door hen, die gedurende de geheele zitting afwezig bleven.

DERDE AFDEELING.

Van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

90. Om lid der Eerste Kamer te kunnen zijn, moet men voldoen aan de vereischten voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer gesteld en bovendien of behooren tot de hoogstaangeslagenen in de Rijks directe belastingen of eene of meer hooge en gewigtige openbare betrekkingen, bij de wet aangewezen, bekleeden of bekleed hebben.

Het getal der hierboven bedoelde hoogstaangeslagenen wordt in elke provincie bepaald tot een, die tevens de algemeene vereischten bezit om lid der Staten-Generaal te zijn, op iedere vijftienhonderd zielen.

91. De leden der Eerste Kamer worden gekozen voor negen jaren. Art. 86 *StK 86* is op hen van toepassing.

Zij leggen bij het aanvaarden hunner betrekking gelijke eeden (beloften en verklaringen) af, als voor de leden der Tweede Kamer zijn bepaald, hetzij in handen van den Koning, hetzij in de vergadering der Eerste Kamer in handen van den voorzitter, daartoe door den Koning gemagtigd.

Zij genieten reis- en verblijfkosten volgens de wet.

Een derde gedeelte treedt om de drie jaren af volgens een daarvan te maken rooster. De uitvallende leden zijn dadelijk herkiesbaar.

92. De voorzitter wordt door den Koning uit de leden benoemd, voor het tijdperk eener zitting.

86. De leden der Eerste Kamer hebben zitting gedurende negen jaren.

Een derde gedeelte treedt om de drie jaren af, volgens een daarvan te maken rooster. De uitvallende leden zijn dadelijk weder verkiesbaar. Art. 82 is op hen van toepassing.

Zij leggen, bij het aanvaarden hunner betrekking, in handen van den Koning, gelijke eeden (beloften en verklaring) af, als voor de leden der Tweede Kamer zijn bepaald.

Zij genieten reis- en verblijfkosten volgens de wet.

87. De voorzitter wordt door den Koning benoemd, voor het tijdperk eener zitting.

VIERDE AFDEELING.

Beschikkingen aan beide Kamers gemeen.

88. Niemand kan tegelijk lid der beide Kamers zijn.

93. Niemand kan tegelijk lid der beide Kamers zijn.

*Art 23 van 1888
Art 12 Aug 1889 StK 48*

89. De hoofden der ministeriele departementen hebben zitting in de beide Kamers. Zij hebben alleen eene raadgevende stem, ten ware zij tot leden der vergadering mogten benoemd zijn.

Zij geven aan de Kamers, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, de verlangde inlichtingen, waarvan het verleenen niet strijdig kan worden geoordeeld met het belang en de zekerheid van het Rijk, de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddelen.

Zij kunnen door elke der Kamers worden uitgenoodigd om te dien einde ter vergadering tegenwoordig te zijn.

90. De Tweede Kamer heeft het regt van onderzoek (enquête), te regelen door de wet. *sch. Bro. W. W.*

91. De leden der Staten-Generaal kunnen niet te gelijk zijn leden of procureur-generaal van den Hoogen Raad, noch leden van de Rekenkamer, noch commissaris des konings in de provinciën, noch geestelijken, noch bedienaren van de godsdienst.

Krijgslieden in werkelijke dienst, het lidmaatschap van een der beide Kamers aanvaardende, zijn gedurende dat lidmaatschap van regtswege op non-activiteit. Ophoudende lid te zijn, keeren zij tot de werkelijke dienst terug.

De ambtenaren, die ter verkiezing voorzitten, zijn binnen het district, waarin zij voorzitten, niet benoembaar.

Leden der Staten-Generaal, een bezoldigd staatsambt aannemende of bevordering in de staatsdienst verwerende, houden op leden der Kamers te zijn, maar zijn dadelijk weder verkiesbaar.

92. De leden der Kamers zijn niet geregteijk vervolgbaar wegens de advi-
zen, door hen in de vergadering uitge-
bragt.

Die tegelijk of op meer dan ééne plaats tot lid van de Eerste of van de Tweede Kamer of van beide Kamers is gekozen, verklaart welke dier benoe-
mingen hij aanneemt.

94. De hoofden der ministeriële departementen hebben zitting in de beide Kamers. Zij hebben alleen eene raadgevende stem, ten ware zij tot leden der vergadering mogten benoemd zijn.

Zij geven aan de Kamers, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, de verlangde inlichtingen, waarvan het verleenen niet strijdig kan worden geoordeeld met het belang van den Staat.

Zij kunnen door elke der Kamers worden uitgenoodigd om te dien einde ter vergadering tegenwoordig te zijn.

95. Beide Kamers hebben, zoowel ieder afzonderlijk als in vereenigde vergadering, het regt van onderzoek (enquête), te regelen door de wet.

96. Een lid van de Staten-Generaal kan niet tegelijkertijd zijn vice-president of lid van den Raad van State, president, vice-president of lid van of procureur-generaal of advocaat-generaal bij den Hoogen Raad, noch president of lid van de Algemeene Rekenkamer, noch Commissaris des Konings in eene provincie.

De wet regelt voor zooveel noodig de gevolgen van de vereeniging van het lidmaatschap van een der beide Kamers met andere dan in het eerste lid uit-
gesloten, uit 's Lands kas bezoldigde ambten. *h. v. 26. 0. 1876. 102 103 104*

Krijgslieden in werkelijke dienst, het lidmaatschap van eene der beide Kamers aanvaardende, zijn gedurende dat lidmaatschap van regtswege op non-activiteit. Ophoudende lid te zijn, keeren zij tot de werkelijke dienst terug. *sch. 78. 102 103 104*

Zij die na hunne verkiezing tot lid van de Staten-Generaal een bezoldigd Staatsambt, dat zij niet reeds tijdens die verkiezing vervulden, aannemen, verliezen van regtswege het lidmaatschap, maar zijn herkiesbaar.

97. De leden der Staten-Generaal zijn niet geregteijk vervolgbaar voor hetgeen zij in de vergadering hebben gezegd of aan haar schriftelijk hebben overgelegd.

93. Elke Kamer onderzoekt de geloofs-
brieven harer nieuw inkomende leden,
en beslist de geschillen, welke aangaande
die geloofsbrieven of de verkiezing zelve
oprijzen.

94. Elke Kamer benoemt haren griffier
buiten haar midden.

95. De Staten-Generaal vergaderen
ten minste eenmaal 's jaars.

Hunne gewone vergadering wordt ge-
opend op den derden Maandag in Sep-
tember.

De Koning roept de buitengewone
vergadering bijeen, zoo dikwijls hij zulks
noodig oordeelt.

96. De afzonderlijke zittingen der
beide Kamers, en even zoo de vereenigde
zittingen, worden in het openbaar ge-
houden.

De deuren worden gesloten, wanneer
een tiende gedeelte der aanwezige leden
het vordert of de voorzitter het noodig
keurt.

De vergadering beslist, of met geslo-
ten deuren zal worden beraadslaagd.

Over de punten in besloten vergade-
ring behandeld, kan daarin ook een
besluit worden genomen.

97. De Staten-Generaal, of bij over-
lijden des Konings of bij afstand van
de Kroon niet vergaderd zijnde, verga-
deren zonder voorafgaande oproeping.

Deze buitengewone vergadering wordt
op den vijftienden dag na het overlijden
of na den afstand geopend. Zijn de Ka-
mers ontbonden, dan vangt de termijn
aan van den afloop der nieuwe verkie-
zingen.

98. De vergadering der Staten-Ge-
neeraal wordt, in vereenigde zitting der
beide Kamers, door den Koning of door
eene commissie van zijnentwege geopend.
Zij wordt op dezelfde wijze gesloten,
wanneer hij oordeelt, dat het belang
van het Rijk niet vordert de vergadering
langer bijeen te houden.

De gewone jaarlijksche vergadering
blijft ten minste twintig dagen bijeen,
tenzij de Koning gebruik make van het
recht in art. 70 omschreven.

99. Bij ontbinding van eene der Ka-
mers of van beide, sluit de Koning te-
vens de vergadering der Staten-Generaal.

100. De Kamers mogen, noch afzon-
derlijk noch in vereenigde zitting, be-

98. *Onveranderd.*

99. Elke Kamer benoemt haren griffier.
Deze mag niet tegelijk lid van een
der Kamers zijn.

100. De Staten-Generaal komen ten
minste eenmaal 's jaars te zamen.

Hunne gewone zitting wordt geopend
op den derden Dinsdag in September.

De Koning roept eene buitengewone
zitting bijeen, zoo dikwijls hij zulks
noodig oordeelt.

101. De afzonderlijke vergaderingen
der beide kamers en evenzoo de vere-
enigde vergaderingen worden in het
openbaar gehouden.

De deuren worden gesloten, wanneer
een tiende gedeelte der aanwezige leden
het vordert of de voorzitter het noodig
keurt.

De vergadering beslist, of met geslo-
ten deuren zal worden beraadslaagd.

Over de punten in besloten vergade-
ring behandeld, kan daarin ook een
besluit worden genomen.

102. Is bij overlijden des Konings of
bij afstand van de Kroon de zitting ge-
sloten, dan vergaderen de Staten-Ge-
neeraal zonder voorafgaande oproeping.

Deze buitengewone zitting wordt op
den vijften dag na het overlijden of na
den afstand geopend.

Zijn de Kamers ontbonden, dan vangt
de termijn aan van den afloop der nieuwe
verkiezingen.

103. De zitting der Staten-Generaal
wordt in vereenigde vergadering der
beide Kamers door den Koning of door
eene Commissie van Zijnentwege ge-
opend. Zij wordt op dezelfde wijze ge-
sloten, wanneer Hij oordeelt, dat het
belang van den Staat niet vordert haar
te doen voortduren.

De gewone jaarlijksche zitting duurt
ten minste twintig dagen, tenzij de Ko-
ning gebruik make van het regt in art.
(73) omschreven.

104. Bij ontbinding van eene der Ka-
mers of van beide sluit de Koning tevens
de zitting der Staten-Generaal.

105. De Kamers mogen noch afzonder-
lijk noch in vereenigde vergadering be-

raadslagen of besluiten, zoo niet meer dan de helft der leden tegenwoordig is.

101. Alle besluiten worden door volstreckte meerderheid der stemmende leden opgemaakt.

Bij staken van stemmen wordt het nemen van het besluit tot eene volgende vergadering uitgesteld.

In deze, en evenzoo in eene voltallige vergadering, wordt bij staken van stemmen, het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

102. Over alle zaken wordt mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen of voordragten van personen, bij besloten en ongeteekende briefjes.

103. Bij eene vereenigde zitting worden de beide Kamers als slechts ééne beschouwd en nemen hare leden, naar willekeur, door elkander plaats.

De voorzitter der Eerste Kamer heeft de leiding der vergadering.

raadslagen of besluiten, zoo niet meer dan de helft der leden tegenwoordig is.

106. Alle besluiten over zaken worden bij volstreckte meerderheid der stemmende leden opgemaakt.

Bij staken van stemmen wordt het nemen van het besluit tot eene volgende vergadering uitgesteld.

In deze, en evenzoo in eene voltallige vergadering, wordt bij staken van stemmen, het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

De stemming moet geschieden bij hoofdelijke oproeping, wanneer een der leden dit verlangt en alsdan mondeling.

107. De stemming over personen voor de benoemingen of voordragten in de Grondwet vermeld, geschiedt bij besloten en ongeteekende briefjes.

De volstreckte meerderheid der stemmende leden beslist: bij staking van stemmen beslist het lot. / en

108. Bij eene vereenigde vergadering worden de beide Kamers als slechts ééne beschouwd en nemen hare leden, naar willekeur, door elkander plaats.

De voorzitter der Eerste Kamer heeft de leiding der vergadering.

VIJFDE AFDEELING.

Van de wetgevende magt.

104. De wetgevende magt wordt gezamenlijk door den Koning en de Staten-Generaal uitgeoefend.

105. De Koning zendt zijne voorstellen, hetzij van wet, hetzij andere, aan de Tweede Kamer, bij eene schriftelijke boodschap, welke de redenen van het voorstel inhoudt, of door eene commissie.

106. Over eenig ingekomen voorstel des Konings wordt door de volle Kamer niet beraadslaagd, dan nadat het is overwogen in de onderscheidene afdeelingen, waarin al de leden der Kamer zich verdeelen en welke op gezette tijden bij loting vernieuwd worden.

107. De Tweede Kamer heeft het regt wijzigingen in een voorstel des Konings te maken.

109. *Onveranderd.*

110. De Koning zendt zijne voorstellen, hetzij van wet, hetzij andere, aan de Tweede Kamer bij eene schriftelijke boodschap of door eene commissie.

Hij kan aan bijzondere door Hem aangewezen Commissarissen opdragen de Ministers bij het behandelen van die voorstellen in de vergaderingen der Staten-Generaal bij te staan.

111. Aan de openbare beraadslaging over eenig ingekomen voorstel des Konings gaat altijd een onderzoek van dat voorstel vooraf.

112. De Kamer bepaalt in haar Reglement van Orde de wijze, waarop dit onderzoek zal worden ingesteld.

112 De Tweede Kamer alsmede de ver-

108. Wanneer de Tweede Kamer tot aanneming van het voorstel, hetzij onveranderd, hetzij gewijzigd, besluit, zendt zij het aan de Eerste Kamer met het volgende formulier :

»De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer het hiernevensgaande voorstel »des Konings, en is van oordeel, »dat het, zoo als het daar ligt, door »de Staten-Generaal behoort te »worden aangenomen.»

Wanneer de Tweede Kamer tot het niet aannemen van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning met het volgende formulier :

»De Tweede Kamer der Staten-Generaal betuigt den Koning haren »dank voor zijnen ijver in het be- »vorderen van 's Rijks belangen, »en verzoekt hem eerbiedig het »gedane voorstel in nadere overwe- »ging te nemen.»

109. De Eerste Kamer overweegt, met inachtneming van art. 106, het voorstel zoodanig als het door de Tweede Kamer is aangenomen.

Wanneer zij tot aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren :

»Aan den Koning.
»De Staten Generaal betuigen den »Koning hunnen dank voor zijnen »ijver in het bevorderen van 's Rijks »belangen, en vereenigen zich met »het voorstel, zoo als het daar ligt.»

»Aan de Tweede Kamer.
»De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft aan de Tweede »Kamer kennis, dat zij zich heeft »vereenigd met het voorstel betrek- »kelijk, op den aan haar »door de Tweede Kamer toegezonden.»

Wanneer de Eerste Kamer tot niet-aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren :

»Aan den Koning.
»De Eerste Kamer der Staten-Generaal betuigt den Koning haren

eenigde vergadering der Staten-Generaal heeft het recht wijzigingen in een voorstel des Konings te maken.

113. Wanneer de Tweede Kamer tot aanneming van het voorstel, hetzij onveranderd, hetzij gewijzigd, besluit, zendt zij het aan de Eerste Kamer met het volgende formulier :

»De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer het hiernevensgaande voorstel »des Konings, en is van oordeel, »dat het, zooals het daar ligt, door »de Staten-Generaal behoort te wor- »den aangenomen.»

Wanneer de Tweede Kamer tot het niet aannemen van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning met het volgende formulier :

»De Tweede Kamer der Staten-Generaal betuigt den Koning haren »dank voor Zijnen ijver in het be- »vorderen van de belangen van den »Staat en verzoekt Hem eerbiedig »het gedane voorstel in nadere »overweging te nemen.»

114. De Eerste Kamer overweegt, met inachtneming van art. 111 het voorstel zoodanig als het door de Tweede Kamer is aangenomen.

Wanneer zij tot aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren :

»Aan den Koning.
»De Staten-Generaal betuigen den »Koning hunnen dank voor Zijnen »ijver in het bevorderen van de »belangen van den Staat en ver- »eenigen zich met het voorstel zoo »als het daar ligt.»

»Aan de Tweede Kamer.
»De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft aan de Tweede »Kamer kennis, dat zij zich heeft »vereenigd met het voorstel betrek- »kelijk, op den aan haar »door de Tweede Kamer toegezonden.»

Wanneer de Eerste Kamer tot niet-aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren :

»Aan den Koning.
»De Eerste Kamer der Staten

»dank voor zijnen ijver in het be-
»vorderen van 's Rijks belangen, en
»verzoekt hem eerbiedig het gedane
»voorstel in nadere overweging te
»nemen."

»Aan de Tweede Kamer.

»De Eerste Kamer der Staten-
»Generaal geeft aan de Tweede
»Kamer kennis, dat zij den Koning
»eerbiedig heeft verzocht het voor-
»stel betreffende . . . op den . . .
»aan haar door de Tweede Kamer
»toegezonden, in nadere overweging
»te nemen."

110. De Staten-Generaal hebben het
regt voorstellen van wet aan den Koning
te doen.

111. De voordragt daartoe behoort uit-
sluitend aan de Tweede Kamer, die het
voorstel overweegt op gelijke wijze als
zulk ten aanzien van 's Konings voor-
stellen is bepaald, en, na aanneming,
aan de Eerste Kamer verzendt met het
volgende formulier:

»De Tweede Kamer der Staten-
»Generaal zendt aan de Eerste Ka-
»mer het hiernevens gaande voorstel,
»en is van oordeel, dat de Staten-
»Generaal daarop 's Konings bewil-
»liging behoeven te verzoeken."

112. Wanneer de Eerste Kamer, na
daarover op de gewone wijze te hebben
beraadslaagd, het voorstel goedkeurt,
zendt zij het aan den Koning met het
volgende formulier:

»De Staten-Generaal, oordeelende
»dat het nevensgaande voorstel zou
»kunnen strekken tot bevordering
»van 's Rijks belangen, verzoeken
»eerbiedig daarop 's Konings bewil-
»liging."

Voorts geeft zij daarvan kennis aan
de Tweede Kamer met het volgende
formulier:

»De Eerste Kamer der Staten-
»Generaal geeft kennis aan de Twee-
»de Kamer, dat zij zich heeft ver-

»Generaal betaigt den Koning haren
»dank voor Zijnen ijver in het be-
»vorderen van de belangen van den
»Staat, en verzoekt Hem eerbiedig
»het gedane voorstel in nadere over-
»weging te nemen."

»Aan de Tweede Kamer.

»De Eerste Kamer der Staten-
»Generaal geeft aan de Tweede
»Kamer kennis, dat zij den Koning
»eerbiedig heeft verzocht het voor-
»stel betreffende . . . op den . . .
»aan haar door de Tweede Kamer
»toegezonden, in nadere overweging
»te nemen."

115. Zoolang de Eerste Kamer nog
niet heeft beslist, blijft de Koning bevoegd
het door Hem gedaan voorstel weder
in te trekken.

116. *Onveranderd.*

117. De voordragt daartoe behoort uit-
sluitend aan de Tweede Kamer, die het
voorstel overweegt op gelijke wijze als
zulk ten aanzien van 's Konings voor-
stellen is bepaald, en, na aanneming,
aan de Eerste Kamer verzendt met het
volgende formulier:

»De Tweede Kamer der Staten-
»Generaal zendt aan de Eerste Kamer
»het hiernevens gaande voorstel, en
»is van oordeel, dat de Staten-Ge-
»neraal daarop 's Konings bewillig-
»ing behoeven te verzoeken."

Zij is bevoegd aan een of meer van
hare leden de schriftelijke en monde-
linge verdediging van haar voorstel in
de Eerste Kamer op te dragen.

118. Wanneer de Eerste Kamer, na
daarover op de gewone wijze te hebben
beraadslaagd, het voorstel goedkeurt,
zendt zij het aan den Koning met het
volgende formulier:

»De St.-Gen., oordeelende dat het
»nevensgaande voorstel zou kunnen
»strekken tot bevordering van de
»belangen van den Staat, verzoeken
»daarop 's Konings bewilliging."

Voorts geeft zij daarvan kennis aan
de Tweede Kamer met het volgende
formulier:

»De Eerste Kamer der Staten-Ge-
»neraal geeft kennis aan de Tweede
»Kamer, dat zij zich heeft vereenigd
»met het van haar op den

- »eenigd met het van haar op den ...
- »ontvangen voorstel betrekkelijk ...
- »en daarop namens de Staten-Ge-
- »neraal 's Konings bewilliging heeft
- »verzocht."

Wanneer de Eerste Kamer het voorstel niet goedkeurt, zoo geeft zij daarvan kennis aan de Tweede Kamer met het volgende formulier:

- »De Eerste Kamer der Staten-
- »Generaal heeft geene genoegzame
- »reden gevonden om op het hier-
- »nevens teruggaande voorstel 's Konings bewilliging te verzoeken"

113. Andere voordragten, dan voorstellen van wet, kunnen door elke Kamer afzonderlijk aan den Koning worden gedaan

114. De Koning doet de Staten-Generaal zoo spoedig mogelijk kennis dragen, of hij een voorstel van wet, door hen aangenomen, al dan niet goedkeurt. Die kennisgeving geschiedt met een der volgende formulieren:

- »De Koning bewilligt in het voorstel."

of:

- »De Koning houdt het voorstel in overweging."

115. Alle voorstellen van wet, door den Koning en de beide Kamers der Staten-Generaal aangenomen, verkrijgen kracht van wet en worden door den Koning afgekondigd

De wetten zijn onschendbaar.

116 De wijze van afkondiging der wetten en de tijd wanneer zij verbindende zijn, worden door de wet geregeld.

Het formulier van afkondiging is het volgende:

- »Wij, enz. Koning der Nederlanden, enz. allen, die deze
- »zullen zien of hooren lezen, saluut!
- »doen te weten:

- »Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat enz.

(De beweegredenen der wet.)

- »Zoo is het, dat Wij, den Raad
- »van State gehoord, en met gemeen
- »overleg der Staten-Generaal, heb-
- »ben goedgevonden en verstaan,
- »gelijk wij goedgevonden en verstaan
- »bij deze, enz.

(De inhoud der wet.)

- »Gegeven," enz.

117. Ten aanzien der algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den

- »ontvangen voorstel betrekkelijk ...
- »en daarop namens de Staten-Gen.
- »'s Konings bewilliging heeft ver-
- »zocht."

Wanneer de Eerste Kamer het voorstel niet goedkeurt, zoo geeft zij daarvan kennis aan de Tweede Kamer met het volgende formulier:

- »De Eerste Kamer der Staten-
- »Generaal heeft geene genoegzame
- »reden gevonden om op het hiern-
- »evens teruggaande voorstel 's Konings bewilliging te verzoeken"

119. *Onveranderd*

120. *Onveranderd.*

121. Alle voorstellen van wet, door de Staten-Generaal aangenomen en door den Koning goedgekeurd, verkrijgen kracht van wet en worden door den Koning afgekondigd.

De wetten zijn onschendbaar.

Vervalt.

Vervalt.

Staat, bepaalt de wet insgelijks de wijze van afkondiging en het tijdstip, waarna zij zullen werken.

118. De Grondwet en andere wetten zijn alleen voor het Rijk in Europa verbindende, tenzij het tegendeel daarin wordt uitgedrukt.

in leeuw en framkian Kuning

122. De wetten zijn alleen voor het Rijk verbindende, voor zoover daarin niet is uitgedrukt dat zij voor de koloniën en bezittingen in andere wereld-deelen verbindend zijn.

ZESDE AFDEELING.

Van de begrooting en de rekening.

119. Door de wet worden de begrootingen van alle uitgaven des Rijks vastgesteld en de middelen tot dekking aangewezen.

120. De ontwerpen der algemeene begrootingswetten worden jaarlijks van wege den Koning aan de Tweede Kamer aangeboden, dadelijk na het openen der gewone vergadering van de Staten-Generaal, vóór den aanvang van het jaar waarvoor de begrootingen moeten dienen.

121. Geen hoofdstuk der begrooting van uitgaven kan meer dan die voor één departement van algemeen bestuur behelzen.

Ieder hoofdstuk wordt in een of meer ontwerpen van wet vervat.

Door zoodanige wet kan overschrijving worden toegestaan.

122. De verantwoording van de staats uitgaven en ontvangsten over elk dienstjaar wordt, onder overlegging van de door de Rekenkamer goedgekeurde rekening, aan de wetgevende macht gedaan.

Het slot der rekening wordt door de wet vastgesteld.

Antw. Rekenkamer 5 Oct 14 1440 30 jun 1891

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de Provinciale Staten en de Gemeentebesturen.

EERSTE AFDEELING.

Van de samenstelling der Provinciale Staten.

123. De leden der Provinciale Staten worden voor zes jaren, onmiddellijk door de ingezetenen, bezittende de vereischen in art. 76 vermeld, naar de bepalingen der wet gekozen.

De helft dier leden treedt om de drie jaren af.

127. De leden der Provinciale Staten worden voor zes jaren regtstreeks gekozen door de mannelijke ingezetenen der provincie, tevens Nederlanders, die de door de wet te bepalen kenteekenen van geschiktheid en maatschappelijken welstand bezitten en den door die wet

Arraet 6 Juli 1880 Wbl 34
1882 Wbl 44 (Kis. Luchin)
1884 Wbl 88 (Huyfdecuper)
1886 Wbl 100 Led

124. Niemand kan tegelijk zijn lid der Eerste Kamer van de Staten-Generaal en lid der Staten eener provincie, noch ook lid der Staten van meer dan ééne provincie.

125. De leden der Provinciale Staten leggen, bij het aanvaarden hunner betrekking, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan de
 »Grondwet en aan de wetten des
 »Rijks.

»Zoo waarlijk helpe mij God al-
 »magtig! (»Dat belof ik!')

Zij worden tot dien eed (belofte) toegelaten na alvorens te hebben afgelegd den eed (verklaring en belofte) van zuivering, hierboven in art. 83 voor de leden der Staten-Generaal bepaald.

126. De Staten vergaderen zoo dikwerf in het jaar als de wet bepaalt, en bovendien wanneer zij door den Koning buitengewoon worden bijeengeroepen.

De vergaderingen zijn openbaar, met hetzelfde voorbehoud als ten aanzien van de vergadering der Kamers van de Staten-Generaal is bepaald in art. 96.

127. De leden der Staten stemmen, elk volgens eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen die benoemen.

128. Omtrent het beraadslagen en stemmen gelden de regels, in de artt. 100, 101 en 102 ten aanzien van de Kamers der Staten-Generaal voorgeschreven.

te bepalen leeftijd, welke niet beneden drie en twintig jaren mag zijn, hebben bereikt.

Het tweede en derde lid van art. 80 zijn hierbij van toepassing.

De helft dier leden treedt om de drie jaren af.

Om lid der Provinciale Staten te kunnen zijn wordt vereischt, dat men mannelijk Nederlander en ingezetene der provincie zij, niet bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over zijne goederen hebbe verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet zij en den ouderdom van vijf en twintig jaren vervuld hebbe.

De verkiezing van de leden der Provinciale Staten heeft plaats op de wijze door de wet te regelen.

128. *Onveranderd*

129. De leden der Staten leggen bij het aanvaarden hunner betrekking den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan de
 »Grondwet en aan de wetten des
 »Rijks.

»Zoo waarlijk helpe mij God al-
 »magtig! (Dat belof ik!')

Zij worden tot dien eed (belofte) toegelaten na alvorens te hebben afgelegd gelijken eed (verklaring en belofte) van zuivering als hierboven in art. 87 voor de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is bepaald.

130. De Staten vergaderen zoo dikwerf in het jaar als de wet bepaalt, en bovendien wanneer zij door den Koning buitengewoon worden bijeengeroepen.

De vergaderingen zijn openbaar, met hetzelfde voorbehoud als ten aanzien van de vergadering der Kamers van de Staten-Generaal is bepaald in art. 101.

131. De leden der Staten stemmen zonder last van of ruggespraak met hen die benoemen.

132. Omtrent het beraadslagen en stemmen gelden de regels in artt. 100, 101 en 102 ten aanzien van de Kamers der Staten-Generaal voorgeschreven.

W. 106.
2 109

TWEEDDE AFDEELING.

Van de magt der Provinciale Staten.

133. Het gezag en de magt van de Staten worden door de wet geregeld met inachtneming van de voorschriften in de volgende artikelen dezer afdeeling vervat.

134. Aan de Staten wordt de regeling en het bestuur van de huishouding der provincie overgelaten.

Zij maken de verordeningen, die zij voor het provinciaal belang noodig oordeelen.

Die verordeningen behoeven de goedkeuring des Konings; deze kan niet worden geweigerd dan bij een met redenen omkleed besluit, den Raad van State gehoord.

135. Wanneer de wetten of de algemeene maatregelen van bestuur het vorderen, verleenen de Staten hunne medewerking tot uitvoering daarvan.

136. Elk besluit der Staten tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van eene provinciale belasting, behoeft de goedkeuring des Konings.

De wet geeft algemeene regels ten aanzien van provinciale belastingen. *Lde*

Deze belastingen mogen den doorvoer, den uitvoer naar en den invoer uit andere provinciën niet belemmeren.

137. De begrooting der provinciale inkomsten en uitgaven, jaarlijks door de Staten op te maken, behoeft de goedkeuring des Konings.

De wet regelt het vaststellen van de provinciale rekening. *N.B. 23. 14. 1850. 1852*
Vervalt.

in de Begrooting
in 135

Vervalt.

in 133

129. De Staten dragen jaarlijks al de kosten van hun bestuur, voor zooveel het rijksbestuur is, aan den Koning voor, die ze, in geval van goedkeuring, op de begrooting der staatsbehoeften brengt.

De begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven, door de Staten, mede jaarlijks opge- maakt, vereischt 's Konings goedkeuring.

Provinciale belastingen tot dekking dezer uitgaven, door de Staten aanden Koning voorgedragen, vereischen be- krachtiging door de wet.

130. De Staten worden belast met de uitvoering der wetten en koninklijke velen, betreffende tot die takken van algemeen binnenlandsch bestuur, welke de wet zal aanwijzen, en zoodanige andere bovendien, welke de Koning goed- vindt hun op te dragen.

131. Aan de Staten wordt de regeling en het bestuur van het provinciaal huis- houden door de wet opgedragen.

Behoudens de voorschriften in art. 129, moeten alle zoodanige reglementen en verordeningen, als zij voor het pro- vinciaal belang noodig oordeelen te ma- ken, aan de goedkeuring van den Koning worden onderworpen.

Zij zorgen dat de doorvoer en de uit-

1000 bepr 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183. 2184. 2185. 2186. 2187. 2188. 2189. 2190. 2191. 2192. 2193. 2194. 2195. 2196. 2197. 2198. 2199. 2200. 2201. 2202. 2203. 2204. 2205. 2206. 2207. 2208. 2209. 2210. 2211. 2212. 2213. 2214. 2215. 2216. 2217. 2218. 2219. 2220. 2221. 2222. 2223. 2224. 2225. 2226. 2227. 2228. 2229. 2230. 2231. 2232. 2233. 2234. 2235. 2236. 2237. 2238. 2239. 2240. 2241. 2242. 2243. 2244. 2245. 2246. 2247. 2248. 2249. 2250. 2251. 2252. 2253. 2254. 2255. 2256. 2257. 2258. 2259. 2260. 2261. 2262. 2263. 2264. 2265. 2266. 2267. 2268. 2269. 2270. 2271. 2272. 2273. 2274. 2275. 2276. 2277. 2278. 2279. 2280. 2281. 2282. 2283. 2284. 2285. 2286. 2287. 2288. 2289. 2290. 2291. 2292. 2293. 2294. 2295. 2296. 2297. 2298. 2299. 2300. 2301. 2302. 2303. 2304. 2305. 2306. 2307. 2308. 2309. 2310. 2311. 2312. 2313. 2314. 2315. 2316. 2317. 2318. 2319. 2320. 2321. 2322. 2323. 2324. 2325. 2326. 2327. 2328. 2329. 2330. 2331. 2332. 2333. 2334. 2335. 2336. 2337. 2338. 2339. 2340. 2341. 2342. 2343. 2344. 2345. 2346. 2347. 2348. 2349. 2350. 2351. 2352. 2353. 2354. 2355. 2356. 2357. 2358. 2359. 2360. 2361. 2362. 2363. 2364. 2365. 2366. 2367. 2368. 2369. 2370. 2371. 2372. 2373. 2374. 2375. 2376. 2377. 2378. 2379. 2380. 2381. 2382. 2383. 2384. 2385. 2386. 2387. 2388. 2389. 2390. 2391. 2392. 2393. 2394. 2395. 2396. 2397. 2398. 2399. 2400. 2401. 2402. 2403. 2404. 2405. 2406. 2407. 2408. 2409. 2410. 2411. 2412. 2413. 2414. 2415. 2416. 2417. 2418. 2419. 2420. 2421. 2422. 2423. 2424. 2425. 2426. 2427. 2428. 2429. 2430. 2431. 2432. 2433. 2434. 2435. 2436. 2437. 2438. 2439. 2440. 2441. 2442. 2443. 2444. 2445. 2446. 2447. 2448. 2449. 2450. 2451. 2452. 2453. 2454. 2455. 2456. 2457. 2458. 2459. 2460. 2461. 2462. 2463. 2464. 2465. 2466. 2467. 2468. 2469. 2470. 2471. 2472. 2473. 2474. 2475. 2476. 2477. 2478. 2479. 2480. 2481. 2482. 2483. 2484. 2485. 2486. 2487. 2488. 2489. 2490. 2491. 2492. 2493. 2494. 2495. 2496. 2497. 2498. 2499. 2500. 2501. 2502. 2503. 2504. 2505. 2506. 2507. 2508. 2509. 2510. 2511. 2512. 2513. 2514. 2515. 2516. 2517. 2518. 2519. 2520. 2521. 2522. 2523. 2524. 2525. 2526. 2527. 2528. 2529. 2530. 2531. 2532. 2533. 2534. 2535. 2536. 2537. 2538. 2539. 2540. 2541. 2542. 2543. 2544. 2545. 2546. 2547. 2548. 2549. 2550. 2551. 2552. 2553. 2554. 2555. 2556. 2557. 2558. 2559. 2560. 2561. 2562. 2563. 2564. 2565. 2566. 2567. 2568. 2569. 2570. 2571. 2572. 2573. 2574. 2575. 2576. 2577. 2578. 2579. 2580. 2581. 2582. 2583. 2584. 2585. 2586. 2587. 2588. 2589. 2590. 2591. 2592. 2593. 2594. 2595. 2596. 2597. 2598. 2599. 2600. 2601. 2602. 2603. 2604. 2605. 2606. 2607. 2608. 2609. 2610. 2611. 2612. 2613. 2614. 2615. 2616. 2617. 2618. 2619. 2620. 2621. 2622. 2623. 2624. 2625. 2626. 2627. 2628. 2629. 2630. 2631. 2632. 2633. 2634. 2635. 2636. 2637. 2638. 2639. 2640. 2641. 2642. 2643. 2644. 2645. 2646. 2647. 2648. 2649. 2650. 2651. 2652. 2653. 2654. 2655. 2656. 2657. 2658. 2659. 2660. 2661. 2662. 2663. 2664. 2665. 2666. 2667. 2668. 2669. 2670. 2671. 2672. 2673. 2674. 2675. 2676. 2677. 2678. 2679. 2680. 2681. 2682. 2683. 2684. 2685. 2686. 2687. 2688. 2689. 2690. 2691. 2692. 2693. 2694. 2695. 2696. 2697. 2698. 2699. 2700. 2701. 2702. 2703. 2704. 2705. 2706. 2707. 2708. 2709. 2710. 2711. 2712. 2713. 2714. 2715. 2716. 2717. 2718. 2719. 2720. 2721. 2722. 2723. 2724. 2725. 2726. 2727. 2728. 2729. 2730. 2731. 2732. 2733. 2734. 2735. 2736. 2737. 2738. 2739. 2740. 2741. 2742. 2743. 2744. 2745. 2746. 2747. 2748. 2749. 2750. 2751. 2752. 2753. 2754. 2755. 2756. 2757. 2758. 2759. 2760. 2761. 2762. 2763. 2764. 2765. 2766. 2767. 2768. 2769. 2770. 2771. 2772. 2773. 2774. 2775. 2776. 2777. 2778. 2779. 2780. 2781. 2782. 2783. 2784. 2785. 2786. 2787. 2788. 2789. 2790. 2791. 2792. 2793. 2794. 2795. 2796. 2797. 2798. 2799. 2800. 2801. 2802. 2803. 2804. 2805. 2806. 2807. 2808. 2809. 2810. 2811. 2812. 2813. 2814. 2815. 2816. 2817. 2818. 2819. 2820. 2821. 2822. 2823. 2824. 2825. 2826. 2827. 2828. 2829. 2830. 2831. 2832. 2833. 2834. 2835. 2836. 2837. 2838. 2839. 2840. 2841. 2842. 2843. 2844. 2845. 2846. 2847. 2848. 2849. 2850. 2851. 2852. 2853. 2854. 2855. 2856. 2857. 2858. 2859. 2860. 2861. 2862. 2863. 2864. 2865. 2866. 2867. 2868. 2869. 2870. 2871. 2872. 2873. 2874. 2875. 2876. 2877. 2878. 2879. 2880. 2881. 2882. 2883. 2884. 2885. 2886. 2887. 2888. 2889. 2890. 2891. 2892. 2893. 2894. 2895. 2896. 2897. 2898. 2899. 2900. 2901. 2902. 2903. 2904. 2905. 2906. 2907. 2908. 2909. 2910. 2911. 2912. 2913. 2914. 2915. 2916. 2917. 2918. 2919. 2920. 2921. 2922. 2923. 2924. 2925. 2926. 2927. 2928. 2929. 2930. 2931. 2932. 2933. 2934. 2935. 2936. 2937. 2938. 2939. 2940. 2941. 2942. 2943. 2944. 2945. 2946. 2947. 2948. 2949. 2950. 2951. 2952. 2953. 2954. 2955. 2956. 2957. 2958. 2959. 2960. 2961. 2962. 2963. 2964. 2965. 2966. 2967. 2968. 2969. 2970. 2971. 2972. 2973. 2974. 2975. 2976. 2977. 2978. 2979. 2980. 2981. 2982. 2983. 2984. 2985. 2986. 2987. 2988. 2989. 2990. 2991. 2992. 2993. 2994. 2995. 2996. 2997. 2998. 2999. 3000. 3001. 3002. 3003. 3004. 3005. 3006. 3007. 3008. 3009. 3010. 3011. 3012. 3013. 3014. 3015. 3016. 3017. 3018. 3019. 3020. 3021. 3022. 3023. 3024. 3025. 3026. 3027. 3028. 3029. 3030. 3031. 3032. 3033. 3034. 3035. 3036. 3037. 3038. 3039. 3040. 3041. 3042. 3043. 3044. 3045. 3046. 3047. 3048. 3049. 3050. 3051. 3052. 3053. 3054. 3055. 3056. 3057. 3058. 3059. 3060. 3061. 3062. 3063. 3064. 3065. 3066. 3067. 3068. 3069. 3070. 3071. 3072. 3073. 3074. 3075. 3076. 3077. 3078. 3079. 3080. 3081. 3082. 3083. 3084. 3085. 3086. 3087. 3088. 3089. 3090. 3091. 3092. 3093. 3094. 3095. 3096. 3097. 3098. 3099. 3100. 3101. 3102. 3103. 3104. 3105. 3106. 3107. 3108. 3109. 3110. 3111. 3112. 3113. 3114. 3115. 3116. 3117. 3118. 3119. 3120. 3121. 3122. 3123. 3124. 3125. 3126. 3127. 3128. 3129. 3130. 3131. 3132. 3133. 3134. 3135. 3136. 3137. 3138. 3139. 3140. 3141. 3142. 3143. 3144. 3145. 3146. 3147. 3148. 3149. 3150. 3151. 3152. 3153. 3154. 3155. 3156. 3157. 3158. 3159. 3160. 3161. 3162. 3163. 3164. 3165. 3166. 3167. 3168. 3169. 3170. 3171. 3172. 3173. 3174. 3175. 3176. 3177. 3178. 3179. 3180. 3181. 3182. 3183. 3184. 3185. 3186. 3187. 3188. 3189. 3190. 3191. 3192. 3193. 3194. 3195. 3196. 3197. 3198. 3199. 3200. 3201. 3202. 3203. 3204. 3205. 3206. 3207. 3208. 3209. 3210. 3211. 3212. 3213. 3214. 3215. 3216. 3217. 3218. 3219. 3220. 3221. 3222. 3223. 3224. 3225. 3226. 3227. 3228. 3229. 3230. 3231. 3232. 3233. 3234. 3235. 3236. 3237. 3238. 3239. 3240. 3241. 3242. 3243. 3244. 3245. 3246. 3247. 3248. 3249. 3250. 3251. 3252. 3253. 3254. 3255. 3256. 3257. 3258. 3259. 3260. 3261. 3262. 3263. 3264. 3265. 3266. 3267. 3268. 3269. 3270. 3271. 3272. 3273. 3274. 3275. 3276. 3277. 3278. 3279. 3280. 3281. 3282. 3283. 3284. 3285. 3286. 3287. 3288. 3289. 3290. 3291. 3292. 3293. 3294. 3295. 3296. 3297. 3298. 3299. 3300. 3301. 3302. 3303. 3304. 3305. 3306. 3307. 3308. 3309. 3310. 3311. 3312. 3313. 3314. 3315. 3316. 3317. 3318. 3319. 3320. 3321. 3322. 3323. 3324. 3325. 3326. 3327. 3328. 3329. 3330. 3331. 3332. 3333. 3334. 3335. 3336. 3337. 3338. 3339. 3340. 3341. 3342. 3343. 3344. 3345. 3346. 3347. 3348. 3349. 3350. 3351. 3352. 3353. 3354. 3355. 3356. 3357. 3358. 3359. 3360. 3361. 3362. 3363. 3364. 3365. 3366. 3367. 3368. 3369. 3370. 3371. 3372. 3373. 3374. 3375. 3376. 3377. 3378. 3379. 3380. 3381. 3382. 3383. 3384. 3385. 3386. 3387. 3388. 3389. 3390. 3391. 3392. 3393. 3394. 3395. 3396. 3397. 3398. 3399. 3400. 3401. 3402. 3403. 3404. 3405. 3406. 3407. 3408. 3409. 3410. 3411. 3412. 3413. 3414. 3415. 3416. 3417. 3418. 3419. 3420. 3421. 3422. 3423. 3424. 3425. 3426. 3427. 3428. 3429. 3430. 3431. 3432. 3433. 3434. 3435. 3436. 3437. 3438. 3439. 3440. 3441. 3442. 3443. 3444. 3445. 3446. 3447. 3448. 3449. 3450. 3451. 3452. 3453. 3454. 3455. 3456. 3457. 3458. 3459. 3460. 3461. 3462. 3463. 3464. 3465. 3466. 3467. 3468. 3469. 3470. 3471. 3472. 3473. 3474. 3475. 3476. 3477. 3478. 3479. 3480. 3481. 3482. 3483. 3484. 3485. 3486. 3487. 3488. 3489. 3490. 3491. 3492. 3493. 3494. 3495. 3496. 3497. 3498. 3499. 3500. 3501. 3502. 3503. 3504. 3505. 3506. 3507. 3508. 3509. 3510. 3511. 3512. 3513. 3514. 3515. 3516. 3517. 3518. 3519. 3520. 3521. 3522. 3523. 3524. 3525. 3526. 3527. 3528. 3529. 3530. 3531. 3532. 3533. 3534. 3535. 3536. 3537. 3538. 3539. 3540. 3541. 3542. 3543. 3544. 3545. 3546. 3547. 3548. 3549. 3550. 3551. 3552. 3553. 3554. 3555. 3556. 3557. 3558. 3559. 3560. 3561. 3562. 3563. 3564. 3565. 3566. 3567. 3568. 3569. 3570. 3571. 3572. 3573. 3574. 3575. 3576. 3577. 3578. 3579. 3580. 3581. 3582. 3583. 3584. 3585. 3586. 3587. 3588. 3589. 3590. 3591. 3592. 3593. 3594. 3595. 3596. 3597. 3598. 3599. 3600. 3601. 3602. 3603. 3604. 3605. 3606. 3607. 3608. 3609. 3610. 3611. 3612. 3613. 3614. 3615. 3616. 3617. 3618. 3619. 3620. 3621. 3622. 3623. 3624. 3625. 3626. 3627. 3628. 3629. 3630. 3631. 3632. 3633. 3634. 3635. 3636. 3637. 3638. 3639. 3640. 3641. 3642. 3643. 3644. 3645. 3646. 3647. 3648. 3649. 3650. 36

voer naar en invoer uit andere provinciën geene belemmering ondergaan.

132. Zij trachten alle geschillen tusschen gemeentebesturen in der minne te doen bijleggen. Indien zij daarin niet slagen, dragen zij het geval, zoo het een geschil van bestuur betreft, aan den Koning ter beslissing voor.

133. De Koning heeft het vermogen de besluiten der Staten, die met de wetten of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen of te vernietigen. De wet regelt de gevolgen.

134. De Staten kunnen de belangen van hunne provinciën en van hare ingezetenen bij den Koning en bij de Staten-Generaal voorstaan.

135. De wijze waarop het gezag en de magt, aan de Provinciale Staten opgedragen, worden uitgeoefend, wordt door de wet geregeld.

136. De Staten benoemen uit hun midden een collegie van Gedeputeerde Staten, waaraan, volgens de regels door de wet te stellen, de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken worden opgedragen, en zulks hetzij de Staten zijn vergaderd of niet.

137. De Koning stelt in alle provinciën commissarissen aan, met de uitvoering zijner bevelen en met het toezigt op de verrigtingen der Staten belast.

Deze commissarissen zitten voor in de vergadering der Staten, en in die der Gedeputeerde Staten, en hebben stem in laatstgenoemd collegie.

*Wb 24 sept 83 Wb 12
(inruilen)*

Vervalt.

Zie art. 140.

138. Onveranderd.

vervalt.

onveranderd.

139. De Staten benoemen uit hun midden een collegie van Gedeputeerde Staten, waaraan, volgens de regels door de wet te stellen, de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken worden opgedragen, en zulks hetzij de Staten zijn vergaderd of niet.

140. De magt des Konings om de besluiten van Provinciale Staten of van Gedeputeerde Staten, die met de wet of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen en te vernietigen, wordt bij de wet geregeld.

141. De Koning stelt in elke provincie een commissaris aan met de uitvoering zijner bevelen en met het toezigt op de verrigtingen der Staten belast.

Deze commissaris is voorzitter van de vergadering der Provinciale Staten en van die der Gedeputeerde Staten en heeft in laatstgenoemd collegie stem.

Zijne jaarwedde en de kosten zijner woning worden op de begrooting der Rijksuitgaven gebracht. De wet beslist of andere uitgaven van het Provinciaal Bestuur ten laste van het Rijk komen.

DERDE AFDEELING.

Van de gemeentebesturen.

138. De samenstelling, inrigting en bevoegdheid der gem.best. worden, nadat de Prov. Staten zijn gehoord, door de wet geregeld, met inachtneming der voorschriften, in de volgende artikelen vervat.

142. De samenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeentebesturen worden door de wet geregeld, met inachtneming der voorschriften, in de volgende artikelen dozer afdeeling vervat.

*Gemeentewet Wb 1. Wb 2. Wb 3. Wb 4. Wb 5. Wb 6. Aan een gem X
Wet 14 sep 83 houd. van uitvoering*

139. Aan het hoofd der gemeente staat een raad, welks leden onmiddellijk door de ingezetenen, op de wijze door de wet te regelen, voor een bepaald aantal jaren worden verkozen.

De voorzitter wordt door den Koning ook buiten de leden van den raad benoemd, en ook door hem ontslagen.

Om kiezer in eene gemeente te zijn, moet men de vereischten bezitten in art. 76 gevorderd; de belastingsom, daar bepaald, wordt echter op de helft gebragt.

*Art. 139 en 140 van de Grondwet
van toepassing*

140. Aan den raad wordt de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente overgelaten. Op de verordeningen, welke hij te dien aanzien maakt en aan de Provinciale Staten moet mededeelen, is art. 133 van toepassing.

143. Aan het hoofd der gemeente staat een raad, welks leden regtstreeks voor een bepaald aantal jaren worden gekozen door de mannelijke ingezetenen der gemeenten, tevens Nederlanders, die de door de wet te bepalen kenteekenen van geschiktheid en maatschappelijken welstand bezitten en den door die wet te bepalen leeftijd, welke niet beneden drie en twintig jaren mag zijn, hebben bereikt.

Om lid van den raad te kunnen zijn wordt vereischt dat men mannelijk Nederlander en ingezetene der gemeente zij, niet bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over zijne goederen hebbe verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet zij en den ouderdom van drie en twintig jaren vervuld hebbe.

De verkiezing van den raad heeft plaats op de wijze door de wet te regelen.

De voorzitter wordt door den Koning, ook buiten de leden van den raad, benoemd en door Hem ontslagen.

144. Aan den raad wordt de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente overgelaten.

Hij maakt de verordeningen, die hij in het belang der gemeente noodig oordeelt.

Wanneer de wetten, algemeene maatregelen van bestuur of provinciale verordeningen het vorderen, verleenen de gemeentebesturen hunne medewerking tot uitvoering daarvan.

Wanneer de regeling en het bestuur van de huishouding eener gemeente door den gemeenteraad grovelijk wordt verwaarloosd, kan eene wet de wijze bepalen, waarop in het bestuur dier gemeente, met afwijking van de beide eerste zinsneden van dit artikel, wordt voorzien.

De wet bepaalt, welk gezag het gemeentebestuur vervangt, wanneer dit in gebreke blijft in de uitvoering der wetten, der algemeene maatregelen van bestuur of der provinciale verordeningen, te voorzien.

145. De magt des Konings om de besluiten van de gemeentebesturen, die met de wet of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen en te vernietigen, wordt bij de wet geregeld.

Die magt is onbeperkt ten aanzien van de plaatselijke verordeningen en reglementen.

141. De besluiten der gemeentebesturen, rakende de beschikking over gemeente-eigendom en zoodanige andere burgerlijke rechtshandelingen welke de wet aanwijst, alsmede de begrotingen van inkomsten en uitgaven, worden aan de goedkeuring der Provinciale Staten onderworpen.

142. Het besluit van een gemeentebestuur tot het invoeren, wijzigen of afschaffen eener plaatselijke belasting, wordt voorgedragen aan de Staten zijner provincie, die daarvan verslag doen aan den Koning, zonder wiens goedkeuring daaraan geen gevolg mag worden gegeven.

De wet geeft algemeene regels ten aanzien der plaatselijke belastingen.

Zij mogen den doorvoer, en den uitvoer naar en invoer uit andere gemeenten niet belemmeren.

143. De wet regelt ook het opmaken der begrotingen en het opnemen en sluiten der plaatselijke rekeningen.

144. De gemelde besturen kunnen de belangen van hunne gemeenten en van hare ingezetenen voorstaan bij den Koning, bij de Staten-Generaal en bij de Staten der provincie waartoe zij behooren.

146. De besluiten der gemeentebesturen, rakende zoodanige beschikking over gemeente-eigendom of zoodanige andere burgerlijke rechtshandelingen als de wet aanwijst, alsmede de begrotingen van inkomsten en uitgaven, worden aan de goedkeuring der Gedeputeerde Staten onderworpen.

Het opmaken der begrotingen en het vaststellen der gemeenterekeningen wordt door de wet geregeld.

147. Het besluit van een gemeentebestuur tot het invoeren, wijzigen of afschaffen eener plaatselijke belasting, wordt voorgedragen aan de Gedeputeerde Staten, die daarvan verslag doen aan den Koning, zonder wiens goedkeuring daaraan geen gevolg mag worden gegeven.

De wet geeft algemeene regels ten aanzien der plaatselijke belastingen.

Deze belastingen mogen den doorvoer, den uitvoer naar en den invoer uit andere gemeenten niet belemmeren.

Vervalt.

148. Onveranderd.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de Justitie.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene beschikkingen.

145. Er wordt alom in de Nederlanden regt gesproken in naam des Konings.

146. Er is een algemeen wetboek van burgerlijk regt, van koophandel, van strafregt, van burgerlijke regts- en van strafvordering, en van de zamenstelling der regterlijke magt.

De wet regelt insgelijks het regtsgebied over het krijgsvolk en de schut-terijen.

Zij regelt ook de regtspraak over geschillen en overtredingen in zake aller belastingen.

Algemeene bepalingen.

149. Er wordt alom in het Rijk regt gesproken in naam des Konings.

150. Het burgerlijk en handelsregt, het burgerlijk en militair strafregt, de regtspleging en de inrigting der regterlijke magt worden bij de wet geregeld in algemeene wetboeken, behoudens de bevoegdheid der wetgevende magt om enkele onderwerpen in afzonderlijke wetten te regelen.

*J. O. 12 Jun 1893 H. G. B.
Minimale wet 14 September 1893
Roderijcksluis 10 1/2 September 1892
Roderijcksluis 10 1/2 September 1892
Roderijcksluis 10 1/2 September 1892
Roderijcksluis 10 1/2 September 1892*

147. Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet, dan ten algemeenen nutte en tegen voorafgaande schadeloosstelling.

De wet verklaart vooraf dat het algemeen nut de onteigening vordert.

Eene algemeene wet regelt de uitzondering op het vereischte van zoodanige verklaring ten behoeve van vestingbouw en den aanleg, het herstel of onderhoud van dijken, bij besmetting en andere dringende omstandigheden.

De bovengenoemde vereischten van voorafgaande verklaring door eene wet, en van voorafgaande schadeloosstelling kunnen niet worden ingeroepen, wanneer oorlog, brand of watersnood eene onverwijld inbezitneming vorderen. Het regt van den onteigening op schadeloosstelling wordt hierdoor echter niet verkort.

151. Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet dan na voorafgaande verklaring bij de wet, dat het algemeen nut de onteigening vordert en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling, een en ander volgens de voorschriften van eene algemeene wet.

Deze algemeene wet bepaalt ook de gevallen, in welke de voorafgaande verklaring bij de wet niet wordt vereischt.

Het vereischte, dat de verschuldigde schadeloosstelling vooraf betaald of verzekerd zij, geldt niet, wanneer oorlog, oorlogsgevaar, oproer, brand of watersnood eene onverwijld inbezitneming vordert.

152. Waar in het algemeen belang eigendom door het openbaar gezag moet worden vernietigd of, hetzij voortdurend, hetzij tijdelijk, moet worden onbruikbaar gemaakt, geschiedt dit tegen schadeloosstelling, tenzij de wet het tegendeel bepaalt.

✓ Het gebruik van eigendom tot het voorbereiden en het stellen van militaire inundatiën, wanneer dit wegens oorlog of oorlogsgevaar wordt gevorderd, wordt bij de wet geregeld.

153. Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voortspuitende regten, over schuldvordering en andere burgerlijke regten behooren bij uitsluiting tot de kennismaking van de regterlijke magt.

154. De wet kan de beslissing van twistgedingen, niet behoorende tot die, vermeld in art. 153, hetzij aan den gewonen regter, hetzij aan een collegie met administratieve rechtspraak belast, opdragen; zij regelt de wijze van behandeling en de gevolgen der beslissingen.

155. Onveranderd.

156. Onveranderd.

148. Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voortspuitende regten, over schuldvordering en andere burgerlijke regten, behooren bij uitsluiting tot de kennis van de regterlijke magt.

Aan haar behoort insgelijks, behoudens de uitzonderingen door de wet te bepalen, de beslissing over burger-schapsregten.

149. De regterlijke magt wordt alleen uitgeoefend door regters, welke de wet aanwijst.

150. Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van den regter, dien de wet hem toekent.

153

De wet regelt de wijze, waarop geschillen over bevoegdheid, tusschen de administrative en regterlijke magt ontstaan, worden beslist.

151. Buiten de gevallen in de wet bepaald, mag niemand in hechtenis worden genomen, dan op een bevel van den regter, inhoudende de redenen der gedane aanhouding. Dit bevel moet bij, of zoo spoedig mogelijk na de aanhouding beteekend worden aan dengene, tegen wien het is gerigt.

De wet bepaalt den vorm van dit bevel, en den tijd binnen welken alle aangeklaagden moeten worden verhoord.

152. Wanneer een ingezetene, in buitengewone omstandigheden, door het politiek gezag is gearresteerd, is hij, op wiens bevel zoodanige arrestatie plaats heeft gehad, gehouden daarvan terstond kennis te geven aan den plaatselijken regter, en hem voorts den gearresteerde binnen den tijd van drie dagen over te leveren.

De criminele regtbanken zijn verplicht, elk in haar ressort, te zorgen dat zulks stiptelijk worde nagekomen.

153. Niemand mag de woning eens ingezetene diens ondanks binnentreden, dan op last eener magt, door de wet bevoegd verklaard dien last te geven, en volgens de vormen in de wet bepaald.

154. Het geheim der aan de post of andere openbare instelling van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar, behalve op last des regters, in de gevallen in de wet omschreven.

155. Op geene misdaad mag als straf gesteld worden de verbeurdverklaring der goederen, den schuldige toebehoorende.

156. Alle vonnissen moeten de gronden, waarop zij rusten, en in strafzaken de artikelen der wet, waarop de veroordeeling rust, vermelden, en met open deuren worden uitgesproken.

De terechtzittingen zijn openbaar, behoudens de uitzonderingen in het belang der openbare orde en zedelijkheid, door de wet vast te stellen.

157. Buiten de gevallen in de wet bepaald, mag niemand in hechtenis worden genomen, dan op een bevel van den regter, inhoudende de redenen der gedane aanhouding. Dit bevel moet bij, of zoo spoedig mogelijk na de aanhouding beteekend worden aan dengene, tegen wien het is gerigt.

De wet bepaalt den vorm van dit bevel en den tijd binnen welken alle aangehoudenen moeten worden verhoord.

Vervalt.

158. Het binnentreden in eene woning tegen den wil van den bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij de wet bepaald, krachtens eenen bijzonderen of algemeenen last van eene magt door de wet aangewezen.

De wet regelt de vormen, waaraan de uitoefening van deze bevoegdheid gebonden is.

159. Onveranderd.

160. Op geen misdrijf mag als straf gesteld worden de algemeene verbeurdverklaring der goederen, den schuldige toebehoorende.

161. Alle vonnissen moeten de gronden, waarop zij rusten, inhouden en in strafzaken de wettelijke voorschriften waarop de veroordeeling rust, aanwijzen.

De uitspraak geschiedt met open deuren.

Behoudens de uitzonderingen door de wet bepaald zijn de terechtzittingen openbaar.

De regter kan in het belang der

openbare orde en zedelijkheid van dezen regel afwijken.

TWEEDE AFDEELING.

Van den Hoogen Raad en de Regterlijke Collegiën.

157. Er bestaat voor het geheele Rijk een opperste gerechtshof, onder den naam van Hooge Raad der Nederlanden, waarvan de leden door den Koning, uit eene nominatie, volgens art. 158, worden benoemd.

158. Van eene voorgevallene vacature wordt door den Hoogen Raad aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal kennis gegeven, die, ter vervulling daarvan, eene nominatie van vijf personen aan den Koning aanbiedt, ten einde daaruit eene keuze te doen. De Koning benoemt den president uit de leden van den Hoogen Raad en heeft de regtstreeksche aanstelling van den procureur-Generaal.

159. De leden der Staten-Generaal, de hoofden der ministeriële departementen, de gouverneurs-generaal of de hooge ambtenaren onder een anderen naam met gelijke magt bekleed in de koloniën of bezittingen des Rijks in andere werelddelen, de leden van den Raad van State en de commissarissen des Konings in de provinciën staan, wegens ambtsmisdrijven, ter vervolging hetzij van Koningswege, hetzij van wege de Tweede Kamer, te regt voor den Hoogen Raad.

160. De wet bepaalt, welke andere ambtenaren en leden van hooge collegiën, wegens ambtsmisdrijven, voor den Hoogen Raad te regt staan.

161. De Hooge Raad oordeelt over alle actiën, waarin de Koning, de leden van het Koninklijk Huis, of de Staat als gedaagden worden aangesproken, met uitzondering der reële actiën, die voor den gewonen regter worden behandeld.

162. De Hooge Raad heeft het toezigt op den geregelden loop en de afdoening van regtsgedingen, alsmede op het nakomen der wetten bij alle regterlijke collegiën. Hij kan hunne handelingen, beschikkingen en vonnissen,

Van de regterlijke magt.

162. Er bestaat een opperste gerechtshof onder den naam van Hooge Raad der Nederlanden, waarvan de leden door den Koning overeenkomstig het volgende artikel worden benoemd.

163. Van eene voorgevallene vacature wordt door den Hoogen Raad aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal kennis gegeven die, ter vervulling daarvan, eene voordragt van drie personen aan den Koning aanbiedt, ten einde daaruit eene keuze te doen.

De Koning benoemt den president en den vice-president uit de leden van den Hoogen Raad.

164. De leden der Staten-Generaal, de hoofden der ministeriële departementen, de gouverneurs-generaal en de hooge ambtenaren onder anderen naam met gelijke magt bekleed in de koloniën of bezittingen des Rijks in andere werelddelen, de leden van den Raad van State, en de commissarissen des Konings in de provinciën staan wegens ambtsmisdrijven in die betrekkingen gepleegd, ook na hunne aftreding, te regt voor den Hoogen Raad ter vervolging, hetzij van 's Konings wege, hetzij van wege de Tweede Kamer.

De wet kan bepalen, dat nog andere ambtenaren en leden van hooge collegiën wegens ambtsmisdrijven voor den Hoogen Raad te regt staan.

Vervalt.

165. De Hooge Raad heeft het toezigt op den geregelden loop en de afdoening van regtsgedingen, alsmede op het nakomen der wetten door de leden der regterlijke magt.

Hij kan hunne handelingen, beschik-

*over de leden
der Staten-Generaal*

wanneer die met de wetten strijdig zijn,
vernietigen en buiten werking stellen,
volgens de bepaling door de wet daar-
omtrent te maken.

*CR Vg. art co 3 Surinam art 100 Curacao
art 109 we 4 p 107, titl 36 van wetland
titl 2aken*

—163. De leden en de procureur-generaal bij den Hoogen Raad, de leden van gerechtshoven, zoo die er zijn, en van de regtbanken van eersten aanleg, worden voor hun leven aangesteld.

Al dezen en de zoodanigen, die voor een bepaalden tijd zijn aangesteld, kunnen worden afgezet of ontslagen door regterlijke uitspraak, in de gevallen in de wet te bepalen. Zij kunnen, op eigen verzoek, door den Koning worden ontslagen.

kingen en vonnissen, wanneer die met de wetten strijdig zijn, vernietigen en buiten werking stellen volgens de bepaling door de wet daaromtrent te maken, en behoudens de door de wet te stellen uitzonderingen.

De overige bevoegdheden van den
Hoogen Raad worden geregeld bij de wet.

166. De leden van de regterlijke magt worden door den Koning aangesteld.

De leden van de regterlijke magt, met rechtspraak belast, en de procureur-generaal bij den Hoogen Raad worden voor hun leven aangesteld.

Zij kunnen worden afgezet of ontslagen door uitspraak van den Hoogen Raad in de gevallen bij de wet aangewezen.

Op eigen verzoek kunnen zij door den Koning worden ontslagen.

Indien een collegie belast wordt met administratieve rechtspraak in het hoogste ressort voor het Rijk, zijn de eerste, tweede en vierde zinsnede van dit artikel op de leden daarvan toepasselijk.

Zij kunnen worden afgezet of ontslagen op de wijze en in de gevallen, bij de wet aangewezen.

Dit artikel is niet toepasselijk op hen, die uitsluitend belast zijn met de regtspraak over personen, behoorende tot de zee- of landmagt of tot eenige andere gewapende magt, of met de beslissing van disciplinaire zaken.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van de Godsdienst.

164. Ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid, behoudens de bescherming der maatschappij en harer leden tegen de overtreding der strafwet.

165. Aan alle kerkgenootschappen in het Rijk wordt gelijke bescherming verleend.

166. De belijders der onderscheidene godsdiensten genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerschaps-regten, en hebben gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen.

167. Alle openbare godsdienstoefening binnen gebouwen en besloten plaatsen

167. *Onveranderd.*

167. Onveranderd.
Microtus 53 Heller
bei Waller 61 Hall 124 Callender

168. *Onveranderd.*

169. *Onveranderd.*

170. *Onveranderd.*

My
wed

wordt toegelaten, behoudens de noodige maatregelen ter verzekering der openbare orde en rust.

Onder dezelfde bepaling blijft de openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen geoorloofd; waar zij thans naar de wetten en reglementen is toegelaten.

168. De traktementen, pensioenen en andere inkomsten, van welken aard ook, thans door de onderscheidene godsdienstige gezindheden of derzelver leeraars genoten wordende, blijven aan (dezelve) gezindheden verzekerd.

Aan de leeraars, welke tot nog toe uit 's lands kas geen of een niet toereikend traktement genieten, kan een traktement toegelegd of het bestaande vermeerderd worden.

169. De Koning waakt, dat alle kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat.

170. De tusschenkomst der Regering wordt niet vereischt bij de briefwisseling met de hoofden der onderscheidene kerkgenootschappen, noch, behoudens verantwoordelijkheid volgens de wet, bij de afkondiging van kerkelijke voorschriften.

171. Onveranderd.

171. Onveranderd. Wel 26 jun '86 Stk 121 - instelling L. dier. of luitfabrieken

172. Onveranderd.

173. Onveranderd.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van de Financiën.

171. Geene belastingen kunnen ten behoeve van 's Lands kas worden geheven, dan uit kracht van eene wet.

Wel 26 jun '86 Stk 121 - instelling L. dier. of luitfabrieken

172. Geene privilegiën kunnen in het stuk van belastingen worden verleend.

173. De verbindtenissen van den Staat jegens zijne schuldeischers worden gewaarborgd. De schuld wordt jaarlijks in overweging genomen ter bevordering der belangen van de schuldeischers van den Staat.

174. Het gewigt, de gehalte en de waarde der muntspeciën worden door de wet geregeld.

175. Het toezigt en de zorg over de zaken van de Munt, en de beslissing

174. Geene belastingen kunnen ten behoeve van 's Rijks kas worden geheven, dan uit kracht van eene wet.

Deze bepaling is ook toepasselijk op heffingen voor het gebruik van Rijkswerken en inrigtingen, voor zooveel de regeling van die heffingen niet aan den Koning is voorbehouden.

175. Onveranderd.

176. Onveranderd.

177. Onveranderd. Wel 26 jun '86 Stk 121 - instelling L. dier. of luitfabrieken

178. Onveranderd.

Wel 26 jun '86 Stk 121 - instelling L. dier. of luitfabrieken

der geschillen over het allooi, essai en wat dies meer zij, worden door de wet geregeld.

176. Er is een Algemeene Rekenkamer, welker zamenstelling en taak door de wet worden geregeld.

Bij het openvallen eener plaats in deze Kamer zendt de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene opgave van drie personen aan den Koning, die daaruit kiest.

De leden der Rekenkamer worden voor hun leven aangesteld. Hunne bezoldiging wordt door de wet geregeld.

Het 2de lid van art. 163 is op hen van toepassing.

179. Er is eene Algemeene Rekenkamer, welker zamenstelling en taak door de wet worden geregeld.

Bij het openvallen eener plaats in deze Kamer, zendt de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene voordragt van drie personen aan den Koning, die daaruit benoemt.

De leden der Rekenkamer worden voor hun leven aangesteld.

Het 3de lid van art. 163 is op hen van toepassing.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de Defensie.

177. Het dragen der wapenen tot handhaving der onafhankelijkheid van den Staat en tot beveiliging van zijn grondgebied, blijft een der eerste pligten van alle ingezetenen.

178. De Koning zorgt, dat er ten allen tijde eene toereikende zee- en landmagt onderhouden worde, aangevorven uit vrijwilligers, hetzij inboorlingen of vreemdelingen, om te dienen in of buiten Europa, naar de omstandigheden.

179. Vreemde troepen worden niet dan met gemeen overleg des Konings en der Staten-Generaal in dienst genomen.

180. Er is steeds eene nationale militie, zooveel mogelijk zamen te stellen uit vrijwilligers, om te dienen, op de wijze in de wet bepaald.

181. Bij gebrek aan genoegzame vrijwilligers, wordt de militie voltallig gemaakt door loting uit de ingezetenen, die op den eersten Januarij van elk jaar hun twintigste jaar zijn ingetreden. De inschrijving geschiedt een jaar te voren.

182. Zij, die aldus in de militie te land zijn ingelijfd, worden, in vredetijd, na een vijfjarige dienst ontslagen.

180. Alle Nederlanders, daartoe in staat, zijn verplicht mede te werken tot handhaving der onafhankelijkheid van het Rijk en tot verdediging van zijn grondgebied.

Ook aan ingezetenen die geen Nederlanders zijn, kan die pligt worden opgelegd.

181. Tot bescherming der belangen van den Staat is er eene zee- en eene landmagt, bestaande uit vrijwillig dienenden en uit dienstplichtigen.

De wet regelt de verplichte krijgsveldtoelagen. Zij regelt ook de verplichtingen die aan hen, die niet tot de zee- of landmagt behooren, ten aanzien van 's Lands verdediging opgelegd kunnen worden.

182. Vreemde troepen worden niet dan krachtens eene wet in dienst genomen.

Vervalt.

Vervalt.

Vervalt.

Is de Staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, zoo kan eene wet, jaarlijks te vernieuwen, hen tot langere dienst verplichten.

183. De militie te land komt, in gewone tijden, jaarlijks eenmaal te zamen, om, gedurende niet langer dan zes weken, in den wapenhandel te worden geoefend, tenzij de Koning het raadzaam mogt oordeelen, dat zamenkomen geheel of gedeeltelijk achterwege te laten.

De Koning kan een deel der militie, door de wet te bepalen, doen zamen blijven.

De ligting van het loopende jaar kan tot eerste oefening hoogstens twaalf maanden onder de wapenen gehouden worden.

184. In geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden, kan de Koning de militie te land, hetzij geheel hetzij ten deele, buitengewoon bijeenroepen.

Ten zelfden tijd roept de Koning de Staten-Generaal bijeen, opdat eene wet het zamenblijven der militie, zooveel noodig, bepalen.

185. De lotelingen bij de militie te land mogen niet dan met hunne toestemming naar de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen worden gezonden.

186. Een gedeelte der militie kan voor de dienst ter zee worden bestemd, op de wijze door de wet te bepalen.

Voor dat gedeelte wordt, behalve andere door de wet toe te kennen voordeelen, een korter dienstdag bepaald.

Het voorgaande artikel is op deze zeemilitie niet van toepassing.

187. Al de kosten voor de legers van het Rijk worden uit 's Lands kas voldaan.

De inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk, de transporten en leverantiën, van welken aard ook, voor 's Konings leger of vestingen gevorderd, kunnen niet dan tegen schadeloosstelling, op den voet in de reglementen bepaald, ten laste van een of meer inwoners of gemeenten worden gebragt.

De uitzondering voor tijden van oorlog regelt de wet.

Vervalt.

183. De dienstplichtigen ter zee zijn bestemd om te dienen in en buiten Europa. Aan de dienst, door hen in de koloniën en bezittingen in andere werelddeelen te vervullen, worden door de wet voordeelen verbonden.

184. De dienstplichtigen te land mogen niet dan met hunne toestemming naar de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen worden gezonden.

185. Wanneer in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden de dienstplichtigen, die niet in werkelijke dienst zijn, door den Koning geheel of ten deele buitengewoon onder de wapenen worden geroepen, wordt onverwijld een voorstel van wet aan de Staten-Generaal gedaan, om het onder de wapenen blijven der dienstplichtigen zooveel noodig te bepalen.

186. Al de kosten voor de legers van het Rijk worden uit 's Rijks kas voldaan.

De inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk, de transporten en leverantiën van welken aard ook voor de legers of verdedigingswerken van het Rijk, gevorderd, kunnen niet dan volgens algemeene regels bij de wet te stellen en tegen schadeloosstelling ten laste van een of meer inwoners of gemeenten worden gebragt.

De uitzonderingen op die algemeene regels voor het geval van oorlog, oor-

*Wet van 16 April 1810 tot de 1ste April 1813
 1810 tot 1813 1813 1813 1813 1813*

logsgevaar of andere buitengewone omstandigheden worden bij de wet vastgesteld.

Of er oorlogsgevaar in den zin, waarin dat woord in 's Lands wetten voorkomt, aanwezig is, beslist de Koning.

187. Ter handhaving van de uit- of inwendige veiligheid kan door of van wege den Koning elk gedeelte van het grondgebied des Rijks in staat van oorlog of in staat van beleg verklaard worden. De wet bepaalt de wijze waarop en de gevallen waarin zulks geschieden kan en regelt de gevolgen.

Bij die regeling kan worden bepaald, dat de grondwettelijke bevoegdheden van het burgerlijk gezag ten opzichte van de openbare orde en de politie geheel of ten deele op het militair gezag overgaan, en dat de burgerlijke overheden aan de militaire ondergeschikt worden.

Daarbij kan wijders afgeweken worden van de artt. (7, 9, 156 en 157) der Grondwet.

Voor het geval van oorlog kan ook van art. (154), 1ste lid, worden afgeweken.

Vervalt. 1813 1813

188. In de gemeenten worden schutterijen opgericht.

Zij dienen in tijd van gevaar en oorlog tot verdediging des vaderlands, en ten allen tijde tot behoud der inwendige rust.

189. De sterkte en inrigting der militia en der schutterijen worden geregeld door de wet.

Vervalt.

NEGENSE HOOFDSTUK.

Van den Waterstaat.

190. De Koning heeft het oppertoezicht over alles wat betreft den waterstaat, de wegen en bruggen daaronder begrepen, zonder onderscheid of de kosten daarvan worden betaald uit 's Lands kas of op eene andere wijze gevonden.

191. De wet regelt het algemeene en het bijzondere bestuur van den waterstaat in den bovengemelden omvang.

192. De Provinciale Staten hebben binnen hunne provinciën het toezigt op alle wateren, bruggen, wegen, waterwerken en waterschappen; zij zijn be-

188. De wet geeft regels omtrent het waterstaatsbestuur, het oppertoezicht en toezigt daaronder begrepen, met inachtneming der voorschriften in de volgende artikelen van dit hoofdstuk vervat.

189. De Koning heeft het oppertoezicht over alles wat den waterstaat betreft, zonder onderscheid of de kosten daarvan worden betaald uit 's Rijks kas of op eene andere wijze worden gevonden.

190. De Staten der provinciën hebben het toezigt op alle waterstaatswerken, waterschappen, veenschappen en veenpolders. Nogtans kan de wet het

Wet van 16 April 1810 tot de 1ste April 1813

*Wet van 16 April 1810 tot de 1ste April 1813
 Wet van 16 April 1810 tot de 1ste April 1813
 Wet van 16 April 1810 tot de 1ste April 1813
 Wet van 16 April 1810 tot de 1ste April 1813*

voegd, onder goedkeuring des Konings, in de bestaande inrigtingen en reglementen der waterschappen, behoudens de bepalingen der twee voorgaande artikelen, veranderingen te maken en nieuwe vast te stellen. De besturen dezer waterschappen kunnen aan de Staten daartoe voordragten doen.

193. De Staten hebben het toezigt over alle verveeningen, ontgrondingen, indijkingen, droogmakerijen, mijnwerken en steengroeven binnen hunne provincie, behoudens de bevoegdheid des Konings, om het onmiddellijk toezigt, daarover te voeren, aan anderen op te dragen.

toezigt over bepaalde werken aan anderen opdragen.

De Staten zijn bevoegd, met goedkeuring des Konings, in de bestaande inrigtingen en reglementen der waterschappen, veenschappen en veenpolders veranderingen te maken, waterschappen, veenschappen en veenpolders op te heffen, nieuwe op te rigten en nieuwe reglementen voor zoodanige instellingen vast te stellen.

Tot verandering van de inrigtingen of reglementen kunnen de besturen van die instellingen voorstellen aan de Staten der provincie doen.

191. De besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders kunnen volgens regels, door de wet vast te stellen, in het huishoudelijk belang van die instellingen verordeningen maken. *

TIENDE HOOFDSTUK.

Van het Onderwijs en het Armbestuur.

194. Het openbaar onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering.

De inrigting van het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, door de wet geregeld.

Er wordt overal in het Rijk van overheidswege voldoende openbaar lager onderwijs gegeven.

Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezigt der overheid, en bovendien, voor zoover het middelbaar en lager onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en zedelijkheid des onderwijzers; het een en ander door de wet te regelen.

De Koning doet van den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven.

195. Het armbestuur is een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering, en wordt door de wet geregeld. De Koning doet van de verrichtingen dienaangaande jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven.

192. Het onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering.

Het geven van onderwijs is vrij.

Het toezigt van de overheid op het onderwijs in het algemeen, de inrigting van het openbaar onderwijs en, voor zoover het lager en middelbaar onderwijs betreft, de aan den onderwijzer te stellen eischen van bekwaamheid en zedelijkheid, worden door de wet geregeld.

De Koning doet van den staat der hooge-, middelbare- en lagere scholen jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven.

193. Onveranderd.

ELFDE HOOFDSTUK.

Van veranderingen.

196. Elk voorstel tot verandering in de Grondwet wijst de voorgestelde veranderingen uitdrukkelijk aan. De wet verklaart, dat er grond bestaat, om het voorstel, zoo als zij het vaststelt, in overweging te nemen.

197. Na de afkondiging dezer wet worden de kamers ontbonden.

De nieuwe kamers overwegen dat voorstel en kunnen niet dan met twee derden der uitgebragte stemmen de aan haar, overeenkomstig voornoemde wet, voorgestelde verandering aannemen.

198. Geene verandering in de Grondwet of in de erf opvolging mag gedurende een regentschap worden gemaakt.

199. De veranderingen in de Grondwet, door den Koning en de Staten-Generaal vastgesteld, worden plegtig afgekondigd en bij de Grondwet gevoegd.

194. *Onveranderd.*

195. *Onveranderd.*

196. ~~*Onveranderd.*~~

197. *Onveranderd.*

Additioneele Artikelen.

Art. I. Alle bestaande autoriteiten blijven voortduren, tot dat zij door andere, volgens deze Grondwet, zijn vervangen.

Art. II. Alle op het oogenblik der afkondiging van de veranderingen in de Grondwet verbindende wetten, reglementen en besluiten worden gehandhaafd, tot dat zij achtereenvolgens door andere worden vervangen.

Art. III. De heerlijke regten betreffende voordragt of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen zijn afgeschaft.

De opheffing der overige heerlijke regten en de schadeloosstelling der eigenaren kunnen door de wet worden vastgesteld en geregeld.

Art. IV. Art. 151 der Grondwet is niet toepasselijk ten aanzien van aardhaving, ingeval de specie wordt genomen van gronden, waarop de verplichting tot levering tegen of zonder vergoeding, krachtens gewoonte of verordening, zoowel als uit anderen hoofde, in 1886 rustte.

Art. V. Het eerste lid van art. 152 der Grondwet blijft buiten toepassing tot dat de wettelijke regeling omtrent de gevallen, waarin geene schadeloosstelling in geval van vernietiging of voortdurende of tijdelijke gebruikbaarmaking van eigendom verleend wordt, zal zijn in werking getreden.

Art. VI. Behoudens het regt des Konings om de Kamers der Staten-Generaal of eene van die Kamers te ontbinden, blijven de beide Kamers, zoo als die op het tijdstip der afkondiging van de wetten, houdende veranderingen in de Grondwet, zijn zamengesteld, bestaan tot op den dag der opening der nieuwe Kamers. Zijn vóór dien dag verkiezingen noodig ter vervulling van plaatsen, die door ontslag, overlijden of om eene andere reden openvallen, dan geschieden deze overeenkomstig de op den dag der genoemde afkondiging bestaande bepalingen.

*besl
1/2 1888*

*Behoudens een regentschap kan in de Konink.
volgving geen verandering worden gemaakt.
(1884) niet gewijzigd in 1884*

151 1884

152 1886

Ordonn.

De Koning bepaalt het tijdstip der opening van de nieuwe Kamers, zoo kort mogelijk na de verkiezingen in art. IX bedoeld.

Art. VII. Met afwijking van bovenstaand art. II worden in de wet van 4 Julij 1850 (*Stbl.* no. 37.)¹ tot dat de wet daaromtrent nader zal hebben beschikt, de volgende veranderingen gebragt:

Art. 1 wordt gelezen als volgt:

De leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden gekozen door de mannelijke meerderjarige ingezetenen des Rijks, tevens Nederlanders, die:

a. hetzij over het laatstverloopen dienstjaar ter zake van het door hen ter bewoning gebruikte huis of afgezonderd gedeelte van een woonhuis in de personele belasting zijn aangeslagen naar eene hoogere huurwaarde dan die, welke volgens art. 1, litt. a en b, van de wet van 24 April 1843 (*Staatsblad* no. 15)² aanspraak geeft op vermindering tot een derde of twee derde gedeelten der belasting naar de drie eerste grondslagen, en dien aanslag ten volle hebben betaald;

b. hetzij over het laatstverloopen dienstjaar in de grondbelasting zijn aangeslagen tot een bedrag van ten minste tien gulden en dien aanslag ten volle hebben betaald;

c. hetzij, hoofden van gezinnen of alleen wonende personen zijnde, van den inwonenden eigenaar of eersten huurder van een woonhuis of afgezonderd gedeelte van een woonhuis, waarvan de huurwaarde voor de personele belasting ten minste op het dubbel gesteld is van het laagste in de gemeente voor den vollen aanslag vereischte bedrag, gedurende negen maanden, voorafgaande aan den 15en Februarij, een gedeelte in huur hebben gehad en bewoond, waarvoor geen afzonderlijke aanslag in de personele belasting geschiedt, maar waarvan de jaarlijksche huurwaarde, ongestoffeerd, in verhouding tot de belastbare huurwaarde van het woonhuis of afgezonderd gedeelte van het woonhuis geschat, het sub a bedoelde bedrag van den vollen aanslag bereikt;

met dien verstande dat op de lijsten van kiezers niet worden geplaatst:

zij wien het kiesregt ontzegd is bij eene regterlijke uitspraak, die in kracht van gewijsde is gegaan;

zij die bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren;

en zij die in het burgerlijk jaar voorafgaande aan de vaststelling der kiezerslijsten onderstand van eene instelling van weldadigheid of van een gemeentebestuur hebben genoten.

Het kiesregt wordt niet uitgeoefend door dengenen die in gevangenschap of hechtenis zijn.

Voor het kiezen van leden der Provinciale Staten en van leden van den gemeenteraad gelden dezelfde regelen als die, welke in dit artikel voor het kiezen van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn gesteld, met dien verstande, dat men bovendien ingezetenen der provincie moet zijn om kiezer van leden der Provinciale Staten, en ingezetenen der gemeente, om kiezer van leden van den gemeenteraad te wezen.

Art. 2 wordt gelezen als volgt:

Deze wet houdt: voor Nederlander hem, die het is volgens de wet, verklarende wie Nederlanders zijn; voor meerderjarig, die vóór of op den dag der sluiting van de lijsten der kiezers den leeftijd van drie en twintig jaren heeft bereikt; voor ingezetenen des Rijks, die zijne woonplaats gedurende de laatste aan die sluiting voorafgaande achttien maanden hier te lande of in de koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddelen gehad heeft; voor ingezetenen der provincie of der gemeente, die zijne woonplaats gedurende het laatste aan de genoemde sluiting voorafgaande jaar binnen de provincie of de gemeente gehad heeft.

1 Wet regelerende het Kiesrecht.

2 Wet belasting Personeel.

Door den aanslag in de grondbelasting en dien in de personele belasting in art. 1 vermeld, worden de hoofdsom en de Rijksopcenten verstaan.

De artt. 3 en 5 vervallen.

Art. 7 wordt gelezen als volgt:

De lijsten worden opgemaakt naar aanleiding der jaarlijks vóór den 15den Februari aan den voorzitter van den gemeenteraad door de ontvangers der directe belastingen in te zenden, door hen te waarmerken opgaven, waarin alle mannelijke inwoners der gemeente, die in de gemeente over het laatstverloopen dienstjaar ter zake van hunne woning in de personele belasting zijn aangeslagen naar eene hoogere huurwaarde, dan die welke volgens art. 1, litt. *a* en *b*, van de wet van 24 April 1843 (*Staatsblad* no. 15) aanspraak geeft op vermindering tot een derde of twee derde gedeelten der belasting naar de drie eerste grondslagen, alsmede alle mannelijke inwoners der gemeente, die wegens eigendommen in de gemeente gelegen in de grondbelasting zijn aangeslagen tot een bedrag van ten minste tien gulden, worden opgenomen, mits hunne aanslagen ten volle zijn voldaan.

De voorzitter van den gemeenteraad noodigt, bij kennisgeving, de mannelijke inwoners der gemeente uit, om, zoo zij in eene andere gemeente over het laatstverloopen dienstjaar in de personele belasting tot het in de vorige zinsnede bedoelde bedrag of in de grondbelasting in eene andere gemeente of in meer gemeenten te zamen tot een bedrag van ten minste tien gulden zijn aangeslagen, daarvan door overlegging der voor voldaan geteekende aanslagbiljetten, vóór den 15den Februarij te doen blijken. Deze aanslagbiljetten worden na de vaststelling der kiezerslijsten aan belanghebbenden teruggegeven.

De man wordt in de grondbelasting geacht te betalen den aanslag zijner vrouw, de vader dien zijner minderjarige kinderen, wegens de goederen, waarvan hij het vruchtgenot heeft.

Aanslagen in de grondbelasting wegens onverdeelde goederen gelden ook voor den mede-eigenaar, wiens naam niet bij den aanslag in het kohier is vermeld, mits zijn aandeel in dien aanslag ten minste tien gulden bedraagt.

Bij dezelfde kennisgeving als vorengemeld noodigt de voorzitter van den gemeenteraad de mannelijke inwoners der gemeente, die op grond van het bepaalde bij art. 1, sub *c*, of krachtens het vorig lid van dit artikel aanspraak meenen te kunnen maken om geplaatst te worden op de kiezerslijsten, uit, daarvan vóór 15 Februarij aangifte te doen. Het model dezer aangifte wordt door Ons vastgesteld.

De bewijsstukken, bij zoodanige aangifte overgelegd, waartoe in het geval van het 4de lid van dit artikel moeten behooren het aanslagbiljet of authentiek afschrift daarvan, eene opgaaf van het bedrag van het aandeel in den aanslag en de bescheiden betrekkelijk het gemeenschappelijk bezit, worden na de vaststelling der kiezerslijsten aan belanghebbenden teruggegeven. Het bedrag der jaarlijksche huurwaarde van de hier bedoelde gedeelten van woonhuizen, waarvoor geen afzonderlijke aanslag in de personele belasting geschiedt, ongestoofd, in verhouding tot de belastbare huurwaarde van het woonhuis of afgezonderd gedeelte van het woonhuis, wordt bepaald door eene schatting van drie beëdigde schatters. Kan het bedrag der schatting niet bij meerderheid der schatters worden bepaald, dan geldt de schatting, die noch de hoogste noch de laagste is.

De wijze van aanstelling van drie schatters, de door hen af te leggen eed (of belofte), de regeling van en de belooning voor hunne werkzaamheden, zoodat de wijze van onderzoek omtrent het aandeel in de aanslagen bedoeld in het 5de lid van dit artikel, worden door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

Art. 9 wordt gelezen als volgt:

De lijsten vermelden, behalve den naam en de voornamen van den kiezer, de plaats en dagteekening zijner geboorte en de dagteekening zijner naturalisatie, zoo deze heeft plaats gevonden, en het bedrag van de huurwaarde der woning,

waarvoor hij in de personele belasting (eersten grondslag) over het laatstverloopen dienstjaar is aangeslagen en bij gebreke daarvan het bedrag van zijn aanslag in de grondbelasting of het bedrag van de jaarlijksche huurwaarde, waarop het door hem bewoonde gedeelte van een woonhuis ingevolge het laatste lid van art. 7 is geschat.

Achter art. 10 wordt ingevoegd een nieuw artikel 10bis, luidende als volgt:

Op den dag van de vaststelling van de lijsten zendt de secretaris der gemeente een afschrift of afdruk daarvan aan het bestuur van elke der in de gemeente gevestigde instellingen van weldadigheid, voorkomende op de lijst, bedoeld in art. 3 der wet van 28 Juni 1854 (*Staatsblad* no. 100).¹ Deze besturen zijn verplicht binnen veertien dagen aan den gemeenteraad opgave te doen van de namen van alle op de lijsten voorkomende personen, welke in het burgerlijk jaar, aan de vaststelling der lijsten voorafgaande, van hunnentwege onderstand hebben genoten.

Aan art. 11 wordt het volgende toegevoegd:

Betreft het bezwaarschrift de schatting der jaarlijksche huurwaarde van gedeelten van woonhuizen, bedoeld in het voorlaatste lid van art. 7, dan zorgt de voorzitter van den raad onverwijld voor herschatting door drie beëdigde herschatters, ten aanzien van welke toepasselijk is het laatste lid van art. 7. De kosten der herschatting zijn voor rekening van dengene, die het bezwaarschrift indient; deze is verplicht het bedrag daarvan, hetwelk ook bepaald wordt bij den bovengenoemden algemeenen maatregel van bestuur, te gelijk met de indiening van het bezwaarschrift, bij het gemeentebestuur te storten. Verzuimt hij deze storting dan wordt op het bezwaarschrift betreffende de schatting geene beschikking genomen.

Achter art. 12 wordt ingevoegd een artikel 12bis, luidende als volgt:

De secretaris der gemeente doet in het geval onder no. 1 van art. 11 bedoeld, binnen 24 uren na het inkomen van het bezwaar, aan de besturen van elk der in art. 10bis bedoelde instellingen mededeeling van den naam van degenen wier plaatsing op de lijst verlangd wordt. Deze besturen zijn verplicht binnen 7 dagen aan den gemeenteraad kennis te geven van het feit — indien het zich voordoet — dat deze personen in het burgerlijk jaar aan de vaststelling der lijst voorafgaande van hunnentwege onderstand hebben genoten.

Het eerste lid van art. 14 wordt vervangen door de volgende bepalingen:

De raad beslist over de bezwaren tusschen den achtsten en den veertienden dag nadat zij zijn ingediend, en verbetert de lijst, zooals hij vindt te behooren. Heeft het bezwaar de schatting van gedeelten van woonhuizen betroffen, dan wijziget de raad de kiezerslijsten in overeenstemming met de uitkomst der herschatting, zoo deze daartoe aanleiding geeft. Kan het bedrag der herschatting niet bij meerderheid der herschatters worden bepaald, dan geldt de schatting die noch de hoogste noch de laagste is.

De raad geeft van zijne beschikking op de bezwaren met redenen omkleed, terstond kennis aan de belanghebbenden.

Achter art. 36 wordt ingevoegd een nieuw artikel 36bis, luidende als volgt:

De bestuurders van instellingen van weldadigheid, die niet voldoen aan de voorschriften vervat in de artikelen 10bis en 12bis, worden gestraft met eene geldboete van ten hoogste honderd gulden.

Het opschrift van de IIde afdeeling wordt gelezen als volgt:

*Van de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer
der Staten-Generaal en, hunne afstreding.*

Art. 71 wordt gelezen als volgt:

Leden der Eerste Kamer kunnen alleen zijn mannelijke Nederlanders, die

¹ Wet Armbestuur.

niet bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren noch van de verkiesbaarheid ontzet zijn, den ouderdom van dertig jaren vervuld hebben en of behooren tot de hoogstaangeslagenen in de Rijks directe belastingen of een of meer hooge en gewichtige openbare betrekkingen, door de wet aangewezen, bekleeden of bekleed hebben. Deze betrekkingen worden voor de eerste maal aangewezen bij algemeenen maatregel van bestuur, welke van kracht blijft tot dat die door eene wet wordt vervangen. Het voorstel van zoodanige wet wordt binnen twee jaren na het in werking treden der veranderingen in de Grondwet bij de Staten-Generaal ingediend.

De laatste zinsnede van Art. 72 wordt gelezen als volgt:

De bepaling van Art. 4 is daarbij van toepassing.

De aanslag der vrouw in de directe belastingen wordt beschouwd als staande ten name van haren man, die van minderjarige kinderen als staande ten name van hunnen vader, voor zooveel betreft de goederen, waarvan hij het vruchtgegot heeft.

De eerste zinsnede van art. 73 wordt gelezen als volgt:

Het opmaken der lijst geschiedt jaarlijks in de eerste helft der maand April naar aanleiding der jaarlijks vóór 1 April aan Gedeputeerde Staten door de ontvangers der directe belastingen in te zenden, door hen te waarmerken opgaven, waarin elk belastingschuldige op hunne tot de loopende dienst behoorende kohieren voorkomende en het bedrag waarvoor hij in elke belasting afzonderlijk is aangeslagen, wordt aangewezen.

Art. 74 wordt gelezen als volgt:

Gedeputeerde Staten brengen op de lijst zoodanig getal personen binnen de provincie wonende, dat op iedere vijftien honderd inwoners der provincie één tot lid der Eerste Kamer uit dezen hoofde verkiesbaar zij.

Art. 75 vervalt.

Art. 78 wordt gelezen als volgt:

Elk Nederlander die niet bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over zijne goederen heeft verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet is, is bevoegd tegen de lijst bezwaren in te dienen, wanneer daarop 1o. zijn naam of die van een ander in strijd met de bepalingen van artt. 72 tot 76 niet of niet behoorlijk voorkomt; 2o. de naam is gebragt van iemand die een of meer der in art. 74 vermelde vereischten, om als hoogstaangeslagene verkiesbaar te zijn, mist.

In art. 88 wordt het woord *Maandag* vervangen door *Dingsdag*.

Art. 94 wordt gelezen als volgt:

De tot lid der Eerste Kamer benoemde legt, indien hij voorkomt op de lijsten der hoogstaangeslagenen, nevens zijn geloofsbrief, aan de Kamer over een uittreksel, voor zooveel zijn persoon betreft, van de provinciale lijst van hoogstaangeslagenen waarop hij gebragt is en eene door hem zelve af te geven verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt. Indien hij niet voorkomt op de lijsten der hoogstaangeslagenen, legt hij nevens zijn geloofsbrief en de verklaring vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt, over een uittreksel uit de geboorteregisters of bij gemis daarvan eene akte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken en eene verklaring, vermeldende welke der hooge en gewichtige openbare betrekkingen, bedoeld in art. 71, hij bekleed heeft.

De eerste zinsnede van art. 96 wordt gelezen als volgt:

Een lid der Eerste Kamer, op geene der geslotene provinciale lijsten van hoogstaangeslagenen meer genoemd, noch daarop, ten gevolge van regterlijk eindvonnis hersteld, of daarvan ten gevolge van zoodanig vonnis geschrapt, houdt op lid te zijn, tenzij hij eene of meer der hooge en gewichtige openbare betrekkingen, bedoeld in art. 71, bekleedt of bekleed heeft.

De eerste zinsnede van art. 97 wordt gelezen als volgt:

Hetzelfde vindt plaats, wanneer een lid der Eerste Kamer ophoudt Nederlander te zijn of een der andere in art. 71 vermelde vereischten verliest, of na zijne

verkiezing een bezoldigd Staatsambt aanneemt, dat hij niet reeds tijdens de verkiezing vervulde.

Art. 98 wordt gelezen als volgt:

Leden der Tweede Kamer kunnen alleen zijn mannelijke Nederlanders, die niet bij regterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, noch van de verkiesbaarheid ontzet zijn en den ouderdom van dertig jaren hebben vervuld.

Het derde lid van art. 99 vervalt.

De tabel bedoeld in art. 99 wordt gelezen als volgt: (*zie de hierachter gevoegde kiestabel.*)

Het tweede lid van art. 100 wordt gelezen als volgt:

Alsdan wordt voorzien in de vervulling van de plaatsen der leden, die met den volgenden derden Dinsdag van September moeten aftreden.

Het opschrift van § 3 wordt gelezen als volgt:

Van de aftreding der leden van de Eerste en Tweede Kamer.

Art. 113 wordt gelezen als volgt:

Een derde gedeelte van de leden der Eerste Kamer treedt om de drie jaren af. Het eerste aftredende derde bestaat voor Noordbrabant uit 2 leden, Gelderland 2, Zuidholland 4, Noordholland 3, Utrecht 1, Friesland 1, Overijsel 1, Groningen 1, Drenthe 1 en Limburg 1, te zamen 17 leden.

Het tweede bestaat voor Noordbrabant uit 2 leden, Gelderland 2, Zuidholland 3, Noordholland 3, Zeeland 1, Utrecht 1, Friesland 1, Overijsel 1, Groningen 1, Drenthe 1 en Limburg 1, te zamen 17 leden.

Het derde bestaat voor Noordbrabant uit 2 leden, Gelderland 2, Zuidholland 3, Noordholland 3, Zeeland 1, Friesland 2, Overijsel 1, Groningen 1 en Limburg 1 te zamen 16 leden.

Art. 114 vervalt.

Art. 115 wordt gelezen als volgt:

Bij ontbinding der Eerste Kamer begint de rooster van aftreding telkens op nieuw te werken over twee jaren, te beginnen met den eerstvolgenden derden Dinsdag in September.

Bij ontbinding der Tweede Kamer treden de leden af drie jaren na den eerstvolgenden derden Dinsdag in September.

Art. 116 wordt gelezen als volgt:

Het lot bepaalt den tijd, waarop elk lid der Eerste Kamer naar den rooster aftreedt, zooverre deze dien tijd niet zelf heeft aangewezen.

Art. 117 wordt gelezen als volgt:

Die ter vervulling eener buiten den gewonen tijd van aftreding opengevallen plaats tot lid der Eerste of Tweede Kamer is verkozen, treedt af op het tijdstip, waarop degene, in wiens plaats hij is verkozen, moest aftreden.

Art. VIII. Na de afkondiging van de wetten, houdende veranderingen in de Grondwet, heeft eene herziening plaats van de kiezerslijsten en van de lijsten der hoogstaangeslagenen, overeenkomstig de wet van 4 Julij 1850 (*Staatsblad* no. 37), gelijk zij bij art. VII is gewijzigd.

Voor de herziening der kiezerslijsten worden de termijnen van art. 1, sub c, en van art. 7 dier wet gesteld op den 21sten dag na de bedoelde afkondiging. De kiezerslijsten worden vastgesteld uiterlijk op den 49sten en gesloten uiterlijk op den 77sten dag na die afkondiging.

Voor de herziening van de lijsten der hoogstaangeslagenen, wordt de termijn van art. 73 dier wet gesteld op den 49sten dag na bedoelde afkondiging. Zij worden vastgesteld uiterlijk op den 77sten, en gesloten uiterlijk op den 105den dag na die afkondiging.

De eerstvolgende herziening van de kiezerslijsten en van de lijsten der hoogstaangeslagenen heeft plaats in 1889.

Art. IX. De verkiezingen voor de nieuwe Kamers der Staten-Generaal hebben plaats binnen vier maanden na die afkondiging.

Art. X. Het tweede lid van art. 5 van de wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* no. 85) ¹ vervalt.

Art. XI. Aan de verkiezingen van leden van Provinciale Staten en gemeenteraden, die mogten plaats hebben vóór de sluiting der kiezerslijsten, bedoeld in art. VIII, nemen de personen deel, wier namen voorkomen op de kiezerslijsten, geldende tijdens de afkondiging der wetten, houdende verandering in de Grondwet.

Art. XII. De Koning is bevoegd den tekst der herziene Grondwet bekend te doen maken en daarbij in de artikelen, welke naar een ander artikel verwijzen, de veranderingen van nummers aan te brengen, welke noodig blijken te zijn.

Tabel bedoeld in art. 99.

Groningen 2. Groningen, Haren, Noorddijk, Bedum, Ten Boer, Slochteren, Hoogezand.

Zuidhorn 4. Zuidhorn, Aduard, Ezinge, Leens, Ulrum, Oldehove, Grijskerk, Oldekerk, Grootegast, Marum, Adorp, Hoogkerk, Leek, Kloosterburen, Winsum.

Appingedam 4. Appingedam, Delfzijl, 't Zandt, Bierum, Uithuizermeeden, Uithuizen, Usquert, Warffum, Eenrum, Baflo, Stedum, Middelstum, Kantens, Loppersum.

Winschoten 4. Winschoten, Termunten, Nieuwe Schans, Beerta, Nieuwolda, Midwolda, Finsterwolde, Noordbroek, Zuidbroek, Scheemda, Bellingwolde, Wedde.

Veendam 1. Veendam, Meeden, Sappemeer, Muntendam, Oude Pekela, Nieuwe Pekela, Vlagtwedde, Onstwedde.

Assen 4. Assen, Wildervank, Zuidlaren, Anlo, Gieten, Gasselte, Roden, Peize Eelde, Norg, Vries, Rolde.

Emmen 4. Emmen, Borger, Odoorn, Schoonebeek, Dalen, Zweelo, Sleen, Oosterhesselen, Coevorden, Westerbork, Beilen.

Leeuwarden 4. Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Idaarderadeel.

Harlingen 1. Harlingen, Barradeel, Wonseradeel, Bolsward, Workum, Hindeloopen.

Franeker 4. Franeker, Franekeradeel, 't Bildt, Menaldumadeel, Baarderadeel, Hennaarderadeel.

Sneek 4. Sneek, Wijmbritseradeel, Stavoren, Hemelum-Oldephaert, IJlst, Gaasterland, Sloten, Rauwerderhem, Doniawerstal.

Schoterland 4. Schoterland, Utingeradeel, Opsterland, Haskerland, Aengwirden.

Dokkum 4. Dokkum, Oostdongeradeel, Westdongeradeel, Dantumadeel, Ferwerderadeel, Ameland, Schiermonnikoog.

Bergum 4. Kollumerland, Achtkarspelen, Tietjerksteradeel, Smallingerland.

Wolvega 4. Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Lemsterland, Smilde, Diever, Vledder, Havelte.

Steenwijk 4. Steenwijk, Steenwijkerwold, Oldemarkt, Kuinre, Blankenham, Blokzijl, Stad-Vollenhove, Ambt-Vollenhove, Giethoorn, Wanneperveen, Zwartsluis, Staphorst, Hasselt, Genemuiden, Nieuwleusen.

Meppel 4. Meppel, Dwingelo, Nijeveen, Ruinen, Ruinerwold, Hogeveen, Zuidwolde, de Wijk, Avereest.

Zwolle 4. Zwolle, Zwollekerspel, Dalfsen, Wijhe, Heino.

Kampen 4. Kampen, Kamperveen, Grafhorst, IJsselmuiden, Wilsum, Zalk en Veecaten, Oldebroek, Elburg, Doornspijk, Heerde, Hatten.

Ommen 4. Stad-Ommen, Ambt-Ommen, Gramsbergen, Stad-Hardenberg, Ambt-Hardenberg den Ham, Hellendoorn, Vriezenveen, Raalte, Holtten.

¹ Gemeentewet.

Almelo 1. Stad-Almelo, Ambt-Almelo, Tubbergen, Ootmarsum, Denekamp, Wierden, Weerselo, Borne, Rijssen.

Enschede 4. Enschedé, Oldenzaal, Losser, Haaksbergen, Hengelo, Lonneker.

Deventer 1. Deventer, Diepenveen, Bathmen, Voorst, Olst.

Lochem 1. Lochem, Markelo, Goor, Stad-Delden, Ambt-Delden, Diepenheim, Gorssel, Laren, Borculo, Neede, Eibergen, Ruurlo, Groenlo.

Zutphen 1. Zutphen, Vorden, Warnsveld, Brummen, Hengelo, Steenderen, Hummelo, Doesburg.

Doetinchem 1. Stad-Doetinchem, Ambt-Doetinchem, Winterswijk, Aalten, Lichtenvoorde, Wisch, Dinxperlo, Zelhem, Gendringen.

Rheden 1. Rheden, Zevenaar, Rozendaal, Westervoort, Duiven, Huissen, Didam, Angerlo, Bergh, Wehl, Herwen en Aerd.

Arnhem 1. Arnhem.

Elst 1. Elst, Wageningen, Doorwerth, Renkum, Valburg, Heteren, Hemmen, Bommel, Gent, Pannerden, Ewijk, Beuningen.

Nijmegen 1. Nijmegen, Millingen, Ubbergen, Groesbeek, Heumen.

Druten 1. Druten, Overasselt, Wijchen, Balgoij, Batenburg, Bergharen, Horsen, Appelteren, Driel, Herwenen, Rossum, Zaltbommel, Ammerzoden, Brakel, Zuidlichem, Poederoijen, Hedel, Kerkwijk, Gameren, Dreumel, Wamel, Heerewaarden.

Tiel 1. Tiel, Zoelen, Geldermalsen, Wadenhoijen, Est en Opijnen, Ophemert, Varik, Deil, Beesd, Waardenburg, Haften, Maurik, Lienden, IJendoorn, Ehteld, Dodewaard, Kesteren.

Wijk bij Duurstede 1. Wijk bij Duurstede, Driebergen, Rijsenburg, Langbroek, Cothen, Werkhoven, Odijk, Houten, Schalkwijk, Tull en 't Waal, Jutphaas, Vreeswijk, IJsselstein, Lopik, Jaarsveld, Benschop, Willige Langerak, Montfoort, Hoenkoop, Polsbroek, Willeskop, Snelrewaard, Culemborg, Beusichem, Buren, Buurmalsen.

Ede 1. Ede, Barneveld, Nijkerk, Scherpenzeel, Renswoude, Veenendaal, Rheden, Amerongen, Leersum, Hoewelaken.

Amersfoort 1. Amersfoort, Bunschoten, Eemnes, Baarn, Hoogland, Soest, Stoutenburg, Leusden, Woudenberg, Maarn, Zeist, Doorn.

Apeldoorn 1. Apeldoorn, Epe, Ermelo, Harderwijk, Putten.

Utrecht 2. Utrecht, de Bildt, Maartensdijk, Bunnik, Oudenrijn, Achttienhoven, Westbroek.

Breukelen 1. Breukelen-Nijenrode, Breukelen-St. Pieters, Nieuwveen, Nieuwkoop, Zevenhoven, Ter Aar, Abcoude-Proostdij, Abcoude-Baambrugge, Loosdrecht, Vinkeveen, Vreeland, Loenen, Loenersloot, Mijdrecht, Wilnis, Maarsseveen, Maarsse, Tienhoven, Zuilen, Vleuten, Laagnieuwkoop, Kockengen, Kamerik, Zegveld, Haarzuilens, Ruwiel, Harmelen, Veldhuizen, Linschoten.

Hilversum 1. Hilversum, Ouder Amstel, Watergraafsmeer, Diemen, Muiden, Naarden, Huizen, Blaricum, Laren, Bussum, Weesp, Weespercarpsel, Ankeveen, Nederhorst den Berg, Nigtevecht, Kortenhoef, 's Graveland.

Hoorn 1. Hoorn, Zwaag, Berkhout, Avenhorn, Ursem, Schermerhorn, Ouden-dijk, Beets, Beemster, Oosthuizen, Warder, Middellie, Kwadijk, Purmerend, Edam, Katwoude, Monnikendam, Marken.

Enkhuizen 1. Enkhuizen, Medemblik, Opperdoes, Twisk, Abbekerk, Hoogwoud, Winkel, Opmeer, Spanbroek, Obdam, Hensbroek, Sijbekarspel, Wognum, Nibbixwoud, Midwoud, Wervershoof, Andijk, Bovenkarspel, Grootebroek, Hoogkarspel, Westwoud, Blokker, Schellinkhout, Wijdenes, Venhuizen, Urk.

Alkmaar 1. Alkmaar, Heiloo, Bergen, Schoorl, Warmenhuizen, Harenkarspel, St. Maarten, Schagen, Wieringerwaard, Barsingerhorn, Nieuwe Niedorp, Oude Niedorp, Heerhugowaard, Oudkarspel, Noord Scharwoude, Zuid Scharwoude, Broek op Langendijk, St. Pancras, Koedijk, Oudorp, Oterleek.

Helder 1. den Helder, Texel, Vlieland, Terschelling, Wieringen, Anna Paulowna, Zijpe, Callantsoog, Petten.

Amsterdam 9 Amsterdam, Nieuwer Amstel.

Haarlem 1. Haarlem.

Beverwijk 1. Beverwijk, Zandvoort, Bloemendaal, Schoten, Spaarndam, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Velzen, Assendelft, Westzaan, Krommenie, Wijk aan Zee en Duin, Heemskerk, Uitgeest, Castricum, Akersloot, Limmen, Egmond binnen, Egmond aan Zee.

Zaandam 1. Zaandam, Koog a. d. Zaan, Zaandijk, Wormerveer, Wormer, Jisp, Graft, de Rijp, Zuid- en Noord-Schermer, Wijdewormer, Oostzaan, IJpendam, Landsmeer, Buiksloot, Broek in Waterland, Nieuwendam, Rensdorp.

Haarlemmermeer 1. Haarlemmermeer, Sloten, Heemstede, Bennebroek, Aalsmeer, Uithoorn, Leimuider, Lisse, Hillegom, Alkemade.

Leiden 1. Leiden.

Katwijk 1. Katwijk, Noordwijk, Noordwijkerhout, Sassenheim, Voorhout, Oegstgeest, Warmond, Rijnsburg, Valkenburg, Leiderdorp, Rijnsaterwoude, Woubrugge, Oudshoorn, Koudekerk, Zoeterwoude, Voorschoten, Veur, Wassenaar.

Gouda 1. Gouda, Boskoop, Moerkapelle, Waddinxveen, Moordrecht, Nieuwerkerk op d. IJssel, Ouderkerk a. d. IJssel, Krimpen a. d. IJssel, Krimpen a. d. Lek, Goudarak, Lekkerkerk.

Bodegraven 1. Bodegraven, Aarlanderveen, Hazerswoude, Alphen, Zwammerdam, Rietveld, Woerden, Waarder, Barwoutswaarder, Papekop, Lange-Ruige Weide, Reeuwijk, Ondewater, Hekendorp, Haastrecht, Vlist, Stolwijk, Schoonhoven, Bergambacht, Ammerstol, Berkenwoude.

Delft 1. Delft, Hof van Delft, Pijnacker, Vrijenban, Berkel, Bleiswijk, Zevenhuizen, Bergschenhoek, Hillegersberg.

Loosduinen 1. Loosduinen, 's Gravesande, Maassluis, Maasland, de Lier, Naaldwijk, Schipluiden, Monster, Wateringen, Rijswijk, Voorburg, Stompwijk, Nootdorp, Zoetermeer, Zegwaard, Benthuizen.

Schiedam 1. Schiedam, Overschie, Schiebroek, Kethel, Vlaardingen, Vlaardingerambacht.

Rotterdam 5. Rotterdam, Kralingen, Charlois, Capelle a. d. IJssel.

Brielle 1. Brielle, den Bommel, Ooltgensplaat, Stad aan 't Haringvliet, Oostvoorne, Vierpolders, Nieuwenhoorn, Hellevoetsluis, Nieuw-Helvoet, Rockanje, Heenvliet, Geervliet, Zwartewaal, Spijkenisse, Hekelingen, Zuidland, Abbenbroek, Oudenhoorn, Rozenburg, Pernis, Hoogvliet, Poortugaal, Goudswaard, Piershil, Zuid-Beijerland, Nieuw-Beijerland.

's Gravenhage 3. 's Gravenhage.

Dordrecht 1. Dordrecht, Dubbeldam, Zwijndrecht, Papendrecht, Heerjansdam.

Ridderkerk 1. Ridderkerk, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, IJsselmonde, Rhoon, 's Gravendeel, Strijen, Maasdam, Puttershoek, Heinenoord, Oud-Beijerland, Mijnsheerenland, Westmaas, Klaaswaal, Numansdorp.

Gorinchem 1. Gorinchem, Herwijnen, Vuren, Nederhemert, Wijk- en Aalburg, Veen, Op- en Neer-Andel, Giessen, Rijswijk, Woudrichem, De Werken en Sleenwijk, Werkendam, Schelluinen, Arkel, Kedichem, Heukelum, Asperen, Hardinxveld, Giessen-Nieuwkerk, Giessendam, Molenaarsgraaf, Hoogblokland, Hoornaar, Noordeloos, Nieuwland.

Slidrecht 1. Slidrecht, Vianen, Hagestein, Everdingen, Schoonrewoerd, Leerdam, Hei- en Boekop, Leerbroek, Lexmond, Meerkkerk, Ameide, Tienhoven, Langerak, Goudriaan Nieuwpoort, Groot Ammers, Ottoland, Peursum, Brandwijk, Bleskensgraaf, Wijngaarden, Streefkerk, Nieuw-Lekkerland, Alblasserdam, Oud-Alblas.

Middelburg 1. Middelburg, Vlissingen, Veere, Oostkapelle, Domburg, Vrouwenpolder, Serooskerke, Aagtekerke, Grijskerke, Westkapelle, St. Laurens, Meliskerke, Zoutelande, Biggekerke, Oost- en West-Souburg, Koudekerke, Ritthem, Nieuw en St. Joosland.

Oostburg 1. Oostburg, Cadzand, Refranchement, Zuidzande, Sluis, Aardenburg, Ede, St. Kruis, Waterlandkerkje, IJzendijke, Breskens, Groede, Nieuwvliet,

Schoondijke, Hoofdplaat, Biervliet, Neuzen, Hoek, Philippine, Westdorpe, Zaamslag, Sas van Gent, Axel.

Goes 4. Goes, Arnhemuiden, 's Heer Arendskerke, 's Heer Abtskerke, Wolphaartsdijk, Heinkenszand, 's Gravenpolder, Kattendijke, Kloetinge, Wemeldinge, Wisselerke, Colijnsplaat, Kortgene, Kats, Tholen, Oud Vossemeer, Poortvliet, St. Annaland, Stavenisse, St. Maartensdijk, Scherpenisse, St. Philipsland.

Hontenisse 1. Hontenisse, Overslag, Zuiddorpe, Koewacht, Boschkapelle, Hulst, Clinge, St. Jansteen, Stoppeldijk, Hengstdijk, Graauw en Langendam, Ossenisse, Rilland-Bath, Waarde, Schore, Kruiningen, Krabbendijke, Yerseke, Kapelle, Borssele, Driewegen, Nisse, Ovezande, Hoedekenskerke, 's Heerenhoek, Oudelande, Ellewoutsdijk, Baarland.

Zierikzee 1. Zierikzee, Haamstede, Noordwelle, Renesse, Serooskerke, Burgh-Elkerzee, Ellemeet, Brouwershaven, Zonnemaire, Duivendijke, Kerkwerpe, Noordgouwe, Dreischor, Oosterland, Nieuwerkerk, Ouwerkerk, Bruinisse, Goedereede, Ouddorp, Stellendam, Dirksland, Melissant, Middelharnis, Sommeldijk, Oude Tonge, Nieuwe Tonge, Herkingen.

Bergen op Zoom 1. Bergen op Zoom, Woensdrecht, Ossendrecht, Huybergen, Putte, Nieuw Vossemeer, Wouw, Halsteren, Roosendaal en Nispen, Steenberg en Kruisland.

Breda 1. Breda, Rucphen en Vorenseinde, Hoeven, Etten en Leur, Princenhage, Terheyden.

Oosterhout 1. Oosterhout, Zundert, Rijsbergen, Ginneken en Bavel, Teteringen, Dongen, 's Gravenmoer, Loon op Zand, Gilze en Reijen, Chaam, Baarle Nassau.

Zevenbergen 1. Zevenbergen, Dinteloord en Prinsland, Oud- en Nieuw-Gastel, Fijnaart en Heiningen, Willemstad, Klundert, Standaardbuiten, Oudenbosch, Hooge en Lage Zwaluwe, Geertruidenberg, Made en Drimmelen, Raamsdonk.

Waalwijk 1. Waalwijk, Almkerk, Dussen, Munster en Muilkerk, Waspik-Meeuwen, Hill en Babyloniënbroek, Heesbeen, Eethen en Genderen, Drongelen, Haghoort, Gansoijen en Doeveren, Besoijen, Baardwijk, Drunen, Nieuwkuyk, Vijmen, Empel en Meerwijk, Engelen, Bokhoven, Hedikhuisen, Herpt, Oudheusden, Heusden, Capelle, Sprang, Vrijhoeve Capelle, Cromvoirt, Helvoirt, Udenhout, Berkel, Haaren.

Tilburg 1. Tilburg, Oisterwijk, Moergestel, Hilvarenbeek, Goirle, Alpen en Riel, Diessen, Oost-, West- en Middelbeers.

Eindhoven 1. Eindhoven, Hooge en Lage Mierde, Reusel, Bladel en Netersel, Oirschot, Liempde, Vessem, Wintelre en Kneegsel, Zeelst, Strijp, Woensel, Best, Stratum, Gestel en Blaarthem, Hoogeloon, Hapert en Casteren, Duizel en Steensel, Eersel, Luykgestel, Borkel en Schaft, Bergeyk, Dommelen, Westerhoven, Veldhoven en Merveldhoven, Riethoven, Oerle, Valkenswaard.

Helmond 1. Helmond, Tongelre, Nunen, Gerwen en Nederwetten, Zesgehuchten, Bakel en Milheeze, Deurne en Liesel, Vlierden, Geldrop, Mierlo, Lierop, Asten, Someren, Leende, Heeze, Maarheeze, Soerendonk, Sterksel en Gassel, Budel, Aalst, Waalre, Stiphout, Aarle-Rixtel.

Maastricht 1. Maastricht, St. Pieter, Oud-Vroenhoven, Meerssen, Amby, Heer, Gronsveld, Eysden.

Gulpen 1. Gulpen, Mesch, Rijkholt, St. Geertruid, Mheer, Noorbeek, Slenaken, Wittem, Vaalst, Bochooltz, Simpelveld, Wijre, Valkenburg, Oud-Valkenburg, Margraten, Cadier en Keer, Bemelen, Berg en Terblijt, Houthem, Kerkrade, Voerendaal, Schin op Geulle, Heerlen, Schaesberg, Klimmen.

Sittard 1. Sittard, Borgharen, Itteren, Bunde, Geulle, Elsloo, Stein, Urmond, Obbicht en Papenhoven, Grevenbicht, Limbricht, Born, Nieuwstadt, Broeksittard, Munstergeleen, Geleen, Beek, Spaubeek, Schimmert, Hulsberg, Wijnandsrade, Nuth, Ulestraten, Schinnen, Amstenrade, Hoensbroek, Brunssum, Schinveld, Jabeek, Bingelrade, Merkelbeek, Oirsbeek, Eygelshoven, Ubach over Worms, Nieuwenhagen.

Roermond 1. Roermond, Susteren, Roosteren, Echt, Ohé en Laak, Stevens-

weert, Vlodrop, Posterholt, St. Odiliënberg, Melick en Herkenbosch, Montfort, Maasbracht, Linne, Herten, Maasniel, Horn, Beegden, Heel en Panheel, Wessem, Thorn, Swalmen, Beesel.

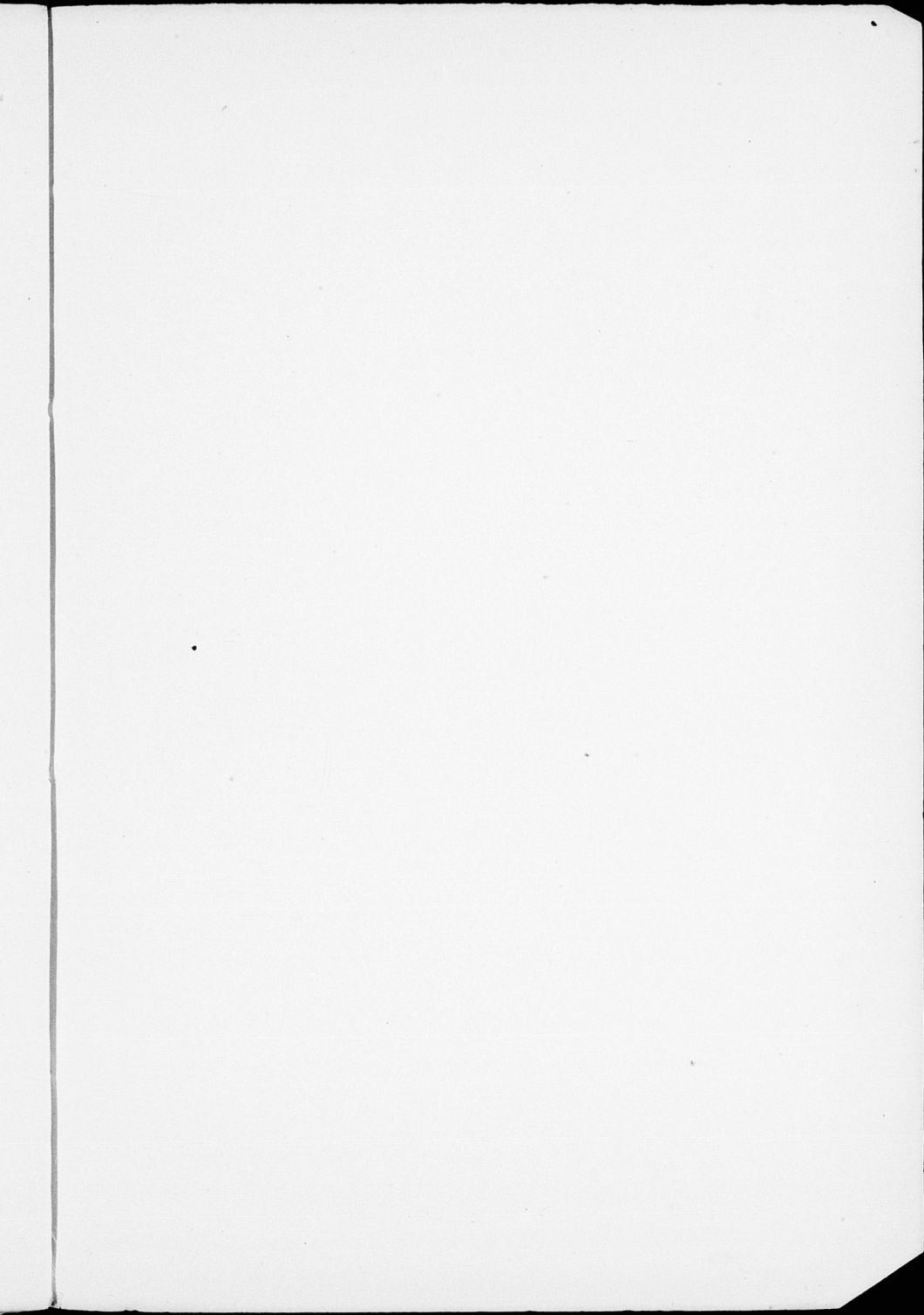
Venlo 1. Venlo, Grubbenvorst, Arcen en Velden, Broekhuizen, Meerlo, Wansum, Venray, Bergen, Ottersum, Gennep, Mook, Sambeek, Vierlingsbeek, Maashees en Overloon, Oploo, St. Anthonis en Ledeakker, Belfeld, Tegelen.

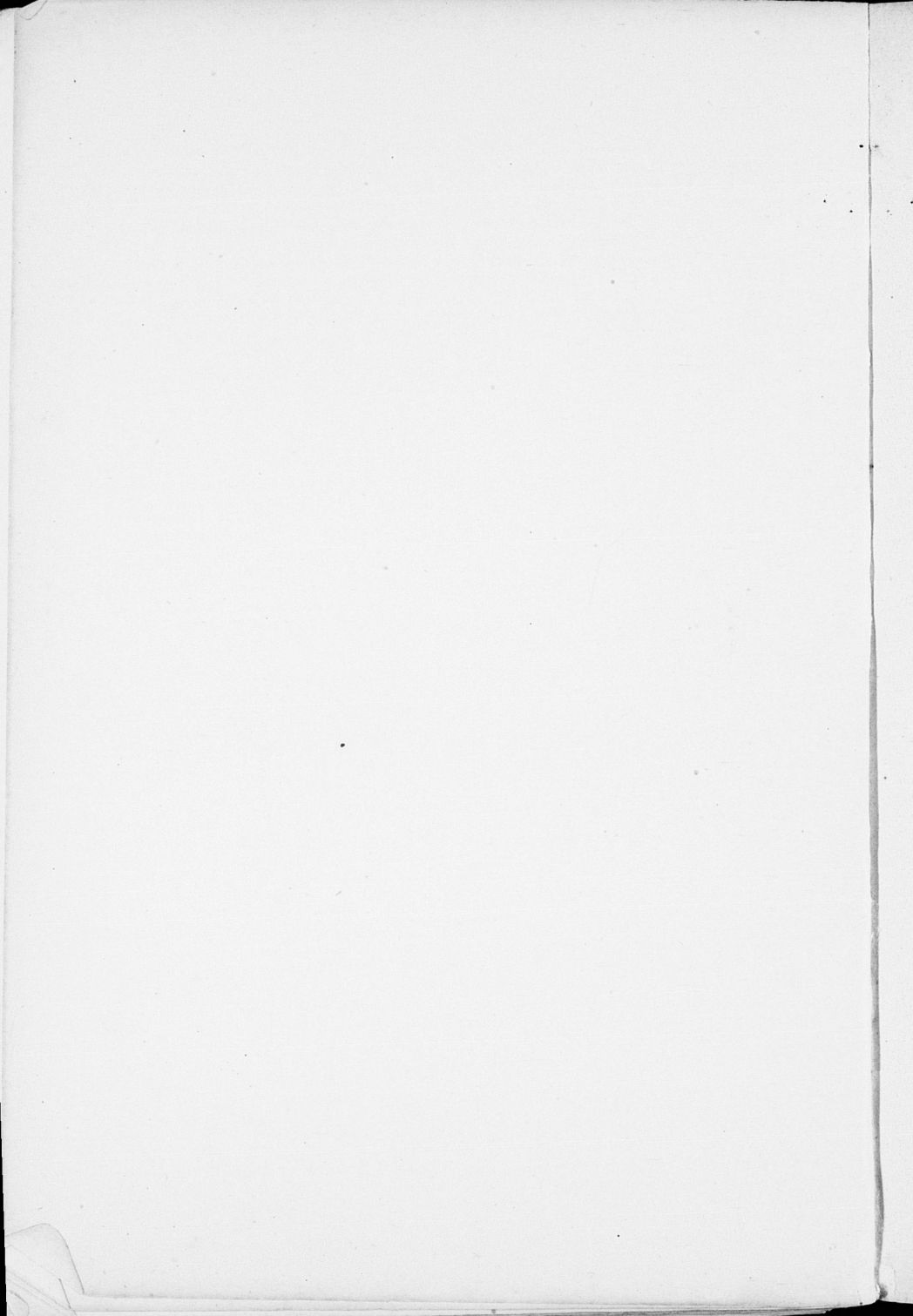
Weert 1. Weert, Hunsel, Stramproy, Nederweert, Roggel, Heythuizen, Neer, Kessel, Meijel, Helden, Sevenum, Maasbree, Horst, Buggenum, Nunhem, Haelen, Ittervoirt, Neeritter, Baexem, Grathem.

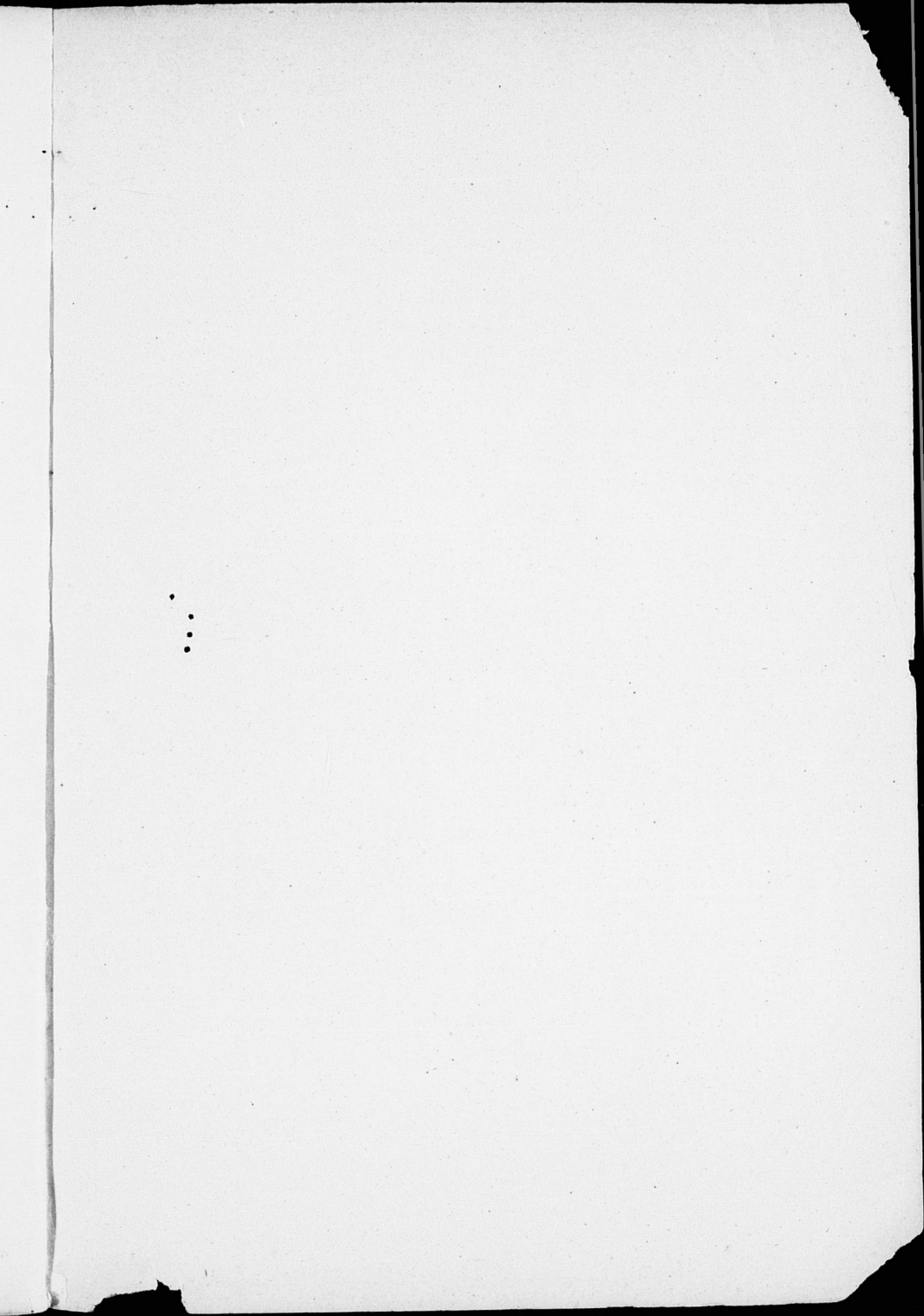
Grave 1. Grave, Boxmeer, Alem, Maren en Kessel, Lith, Lithoijen, Geffen, Oss, Oijen en Teeffelen, Megen, Haren en Macharen, Dieden, Demen en Langel, Deursen en Dennenburg, Huisseling en Neerloon, Berghem, Herpen, Heesch Schayk, Ravenstein, Reek, Velp, Escharen, Gassel, Beers, Linden, Cuyk en St. Agatha, Oeffelt, Haps, Beugen en Rijkevoort, Wanroy, Mill en St. Hubert, Nistelrode.

's Hertogenbosch 1. 's Hertogenbosch, Vught, den Dungen, Berlicum, Rosmalen, Nuland, Boxtel, Esch.

Veghel 1. Veghel, Uden, Zeeland, St. Michielsgestel, Schijndel, St. Oedenrode, Dinter, Heeswijk, Erp, Boekel, Gemert, Son en Breugel, Lieshout, Beek en Donk.

Bij den Uitgever verschijnt

ENQUÊTE

BETREFFENDE

WERKING EN UITBREIDING

DER WET VAN 19 SEPTEMBER 1874.

EN NAAR DEN

TOESTAND VAN FABRIEKEN EN WERKPLAATSEN

Bundel I tot IV.

(AMSTERDAM, MAASTRICHT, DE VLASINDUSTRIE, TILBURG,
slechts **f 2.70.**

Voor de kennis onzer maatschappelijke toestanden; ter juiste beoordeeling van hetgeen er van Staatswege kan en moet worden gedaan ter verheffing en verbetering van het lot van den werkmansstand, zonder schade voor de industrie, is de lezing van dit Verslag onontbeerlijk.

De zeldzaam lage prijs brengt het werk binnen het bereik van alle belangstellenden.

SNEEK.

H. PYTTERSEN Tz.